Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 19 апрель, 1977 шу. • № 47 (5714). Мах 2 кеп.

Советски Союза къахьегамхой! Къовсам лоаттабе КПСС XXV съезда исторически решенеш, иттлагIча пятилетка сийлахь-йоккха программа кхоачашъяра тIехьа!

Коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара дIахьалхашкахьа гIо!

(КПСС ЦК 1 Майна хетадаьча ТIахьехамашцара).

1977 ШЕРА 1-ча МАЙНА ХЕТАДАЬ КПСС ЦК ТIАХЬЕХАМАШ

1. Дахалда 1 Май — империализмана духьала, машар, демократи, социализм бахьан къовсам лоаттабеча къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон Ди!

2. Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

3. Яхийла марксизм-ленинизм — массаза а дийна бола революционни интернациональни хьехам, деррига мехкий къахьегамхоша империализмана духьала, социализми коммунизми кетъяккхара тIехьа лоаттабеча къовсама байрах!

4. Советски Союза къахьегамхой! Къовсам лоаттабе КПСС XXV съезда исторически решенеш, иттлагIча пятилетка сийлахь-йоккха программа кхоачашъяра тIехьа!

Коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара дIахьалхашкахьа гIо!

5. Советски Союза къахьегамхой! ШерагIа йоаржае Сийлахь-боккхача Октябра даха ма-доаггIара накъадахара тIехьа лелаю социалистически яхь!

Низ болча воай социалистически держава юбилей къахьегаме, экономика, Iилма, культура дегIайоалаеча керда хIамаш карагIдувларца белгалйоаккхаргья вай!

6. Коммунисташ! КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра тIехьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсама авангарде, нах хьинаре вIашагIтохараши хьалхебараши хила!

7. БIаьшеренашка сийле хийла турпалеча советски халкъа — лаьттан тIа эггара хьалхара коммунистически общество хьалъечун, дерригача дунен тIа машар хилийтаб духьа чIоагIа къовсам лоаттабечун!

8. Яхийла Советий Мехка турпала болхлой класс — коммунизм хьалъечара керттера низ!

9. Бахалба сийлахь колхозхой — хьинаре коммунизм хьалъераш!

10. Яхийла советски халкъа интеллигенци — хьинаре коммунизм хьалъер!

11. Яхийла болхлой класса, колхозхой, халкъа интеллигенце йохаргйоаца союз! ЧIогIлойла советски общества идейно-политически цхьоагIо!

12. Дахалда СССР халкъий вежарашха дола доттагIали цхьоагIон — социализмана карагIдаьнна сийлахь-доккха хIама, КПСС ленински къаман политика яьккха йоккха котало!

13. Яхийла Советски Союза ленински Коммунистически парти — Iилман коммунизма парти, тохкамех чакхъяьнна болхлой класса, дерригача советски халкъа авангард!

Яхийла партен халкъен сийлахь-йоккха йохаргйоаца цхьоагIо!

14. Яхийла къахьегамхой депутатий Советаш—халкъа Iаьдала эггара дуккагIа нах юкъе бола органаш! Пачхьалкхена доал деча болхлоша ахархоша интеллигенце лоаца дакъа шерлулда!

15. Яхийла, социальни нийско, бокъонца халкъа Iаьдал, общества, коллектива, сага ший хьашташ вIаши гармонично терделга Iалашдеш йола социалистически демократи!

16. Советски профсоюзаш! Ма-могга йоаржае Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахара, балха эффективности дикали айяра тIехьа лелаю социалистически яхь!

Яхийла советски профсоюзаш — доал дара школа, боахам лелабара школа, коммунизма школа!

17. Кагий нахи мехкарийи! КIаьд ца луш карабеpзабе марксизма-ленинизма хьехам, Iилманна, техникана, культурана карагIдаьннараш! Алсамъяха советски халкъа революционни, тIема, къахьегама сийлен традицеш! КПСС XXV съезда решенеш толаме кхоачашъеча къовсам лоаттаберий хьалхарча мугIарашка хила!

18. Яхийла Ленински комсомол — Коммунистически парте тешаме гIончей денал дола резерви, коммунизм хьалъеча къоначар хьалхле лелаю отряд!

19. Бахалба советски кхалкхах — вай социалистически Даьхен дIайха дегаш дола патриоткаш, къахьегамеи общественни вахарен хьинаре дакъа лоацараш! Сийле а хоастам а хилба бераш — коммунизм хьалъергьяраш хьалхебара шоай дега йIовхал дIателача кхалсага-наьна!

20. Советски тIемахой! КIаьд ца луш эргадовхаш тоаде шоай тIемен политически кийчо елга, карадерзаде хIанзара герзи керда техникей, фен тешшамеи лорабе советски халкъа машаре къахьегам!

Дахалда СССР Герзашцара турпала Низаш!

21. Советски Союза къахьегамхой! ТIагIертта къахьега, социалистически экономика — Даьхен низеи халкъа вахара хьал цахаддаш айдарен лерд дIахо дегIайоалаяра духьа, къахьегама овсарле, производства эффективности балха дикали айяра тIехьа!

ЛакхагIа айе пятилетка шоллагIча шера план толаме кхоачаш а тIеххоачаш а яра тIехьа лелаеча социалистически яхьа байрах!

22. Сийле а хоастам а хилба, Октябра юбилейна даха ма-доаггIара накъадахара, производства эффективности балха дикали айяра тIехьа лелаеча социалистически яхьа авангарде йолхача, пятилетка шин шера заданеш 1977 шера 7 ноябрь тIаккхоачаш кхоачашъяра духьа къовсам лоаттабеча къахьегама коллективай, производстве хьалхе лелаерий, новаторий!

23. Советски Союза къахьегамхой! Хьинаре къовсам лоаттабе халкъбоахама планаш кхоачаш а тIеххоачаш а яра тIехьа! Ма-могга чIоагIье плановй, технологически, къахьегама дисциплина! Дикача дас санна пайда эца производства резерваех, чIоагIа кхое материальни, къахьегама, финансови ресурсаш!

24. Промышленноста болхлой! Къовсам лоаттабе вай Даьхен индустриальни низ дIахо дегIабоалабарен чIоагIбарен хьакъехьара КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра тIехьа! Технически прогресс сихье, производственни мощносташ сихагIа кара а ерзае дикагIа пайда а эца!

ШерагIа никъ ле кердача техниканеи прогрессивни технологенеи!

25. Промышленноста болхлой! ТIагIертта къовсам лоаттабе халкъе эша дикагIдола товараш дуккагIа арахецара тIехьа! Кердаяха цар ассортимент, советски наьха хьашташ дизза гIа кхоачашде!

26. ГIишлош хьалъю болхлой! Къовсам лоаттабе капитальни гIишлош хьалъяра даькъе КПСС XXV съездо оттадаь декхараш толаме кхоачашдара тIехьа! Шоай ханнахьа болх бе йолаялийта керда объекташ! ГIирсаш сиха, дика, дIадодар кIезигдеш а хIинзарча технически ларда тIа а хьалде!

27. Транспортен бувзамеи болхлой! Транспортен бувзамеи средстваш дегIа а кхуьла эргайоахаш тоа а е! Ма-могга тоаде халкъа боахама гIулакх делга, диззагIа кхоачашде советски наьха хьашташ!

28. Советски Союза къахьегамхой! Хьинаре кхоачашъе КПСС аграрни политика! Сихде юрта боахама механизаци химизаци елга, лаьтташта мелиораци елга! Боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа производствана специализаци концентраци яра никъ тIагIертта чакхбаха!

29. Юрта боахама болхлой! ТIагIертте къовсам лоаттабе КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра тIехьа, юртбоахама производства эффективность лакхъе! ДикагIа пайда эца лаьттах, техниках, удобренеех, ерригача материальни ресурсаех!

30. Колхозхойи совхозий болхлойи! ШерагIа йоаржае лаьттанцареи хьайбай боахамеи продукташ дуккагIа яхарах пачхьалкхенга йохкарах тIехьара социалистически яхь! Юбилейни 1977 шера кхашкара бIаьстан балхаш дика чакхдаха гIерта! Хьинаре къовсам лоаттабе эггара доккхагIа хьувкъамаш дахара, хьайбай боахам дIахо айбара тIехьа!

31. Торговле, юкъарча кхачан, быта служба, жилищно-коммунальни боахама болхлой! ХьинарегIа дегIа а доаладе эргадовхаш тоа а де наха гIулакхаш делга, балха прогрессивни формаши методаши юкъейоалае! Советски наха лакха культура йолаш гIулакх дара тIехьа къовсам лоаттабе!

32. Советски Союза къахьегамхой! Саг тIакховда йиш йоаца хIама санна лора а е алсам а яха общественни доалахье! Бедал, доагор, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхое!

33. Халкъа боахама болхлой! ТIагIертте айе шоай профессиональни говзал, караерзае экономически знанеш. боахам лелабарен доал дарен хIанзара методаш! Производствана юкъе шерагIа доаладе къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхар, хьалха латта опыт, Iилманеи техниканеи карагIдаьнна эггара кердадараш!

34. Инженераши техникаши! Рационализатораши изобретателаши! ХьинарегIа кхоачашде КПСС XXV съездо оттадаь Iилма-технически прогресс сихъяра декхараш! Iилма керда разработкаш, изобретенеш, хьалха латта опыт производствана сихагIа юкъайоалае гIерта!

35. Советски Iилмахой! ТIагIертта къовсам лоаттабе КПСС XXV съездо Iилма даькъа оттадаь декхараш толаме кхоачашдара тIехьа! Iилма тохкама эффективность лакхъе, Iилма производствацара бувзам чIоагIбе, Iилмана карагIдаьннараш халкъа боахама сихагIа юкъедоаладе гIерта!

Сийле хийла, коммунизм хьалъеча доаггIаш дола дакъа юкъе хьош болча советски Iилмахой!

36. Литературан искусстван деятелаш, культура болхлой! Лакха айъ дIахьо советски искусства партелен халкъален байрах! Шоай таланти гоезали халкъа, коммунизма гIулакха дIателa, вай сийлахь-йоккхача Даьхенна хила ма-йоаггIара произведенеш хьакхолла!

37. Халкъа дешара болхлой! Ма-могга тоаде дешар хьехилга, боахама кадраш кийчъелга эргадоахаш тоаде! Хьалкхуьш йоагIа тIехье коммунизма нравственни принципий уйла йолаш, дешаргеи къахьегамгеи сакхетаме хьежаргйолаш хьалкхее!

38. УнахцIено лораярен физически культуран болхлой! Тоаде бахача наха медицински гIулакх делга, хьинарегIа юкъекхахьа физически культура советски наьха хIара деннарча вахара!

39. Революце, тIема, къахьегама ветеранаш! Кагирхой хьехамчаш! Кагийча нахаи мехкарштеи дIателa шоай знанеши опыти, советски халкъа революционни, тIема, къахьегама традицеш тIа къона тIехье хьалкхееча хьинаре дакъа лаца!

40. Пионераши школьникаши! ЧIоагIгIа дукха еза советски Даьхе, дика деша, къахьега Iомале! Ленина, коммунизма гIулакх бахьан хьинаре къовсам лоаттабе кийчле!

41. Вежарий моаршал да коммунистически болхлойн партешка — болхлой классеи ерригача къахьегамхойи денаперча марксистско-ленински авангардега, империализмана духьала, машар, демократи, къам ший лоIамагIа хилара, социализм бахьан юха ца боалаш чIоагIа къовсам лоаттаберашка!

42. Яхийла пролетарски интернационализм — дунен халкъашта юкъерча болхлой класса тохкамах чакхдаьннеи низ болеи герз!

Марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма йохаргйоацача ларда тIа чIоагIлуйла дерригача дунен тIарча коммунистий цхьоагIон кхотабалари!

43. Европа коммунисташ! Къовсам лоаттабе коммунистически болхлойн партей Берлински конференце чакхдаха лаьрхIа оттадаьрашка кхачара тIехьа!

44. Вежарий моаршал да социалистически мехкий халкъашка! ДегIа а йоагIийла чIоагI а лойла социализма дунен система—дунен халкъашта юкъерча болхлой класса карагIдаьнна сийлахь-доккха исторически хIама, империализмана духьаларча къовсама хоадам беш бола низ, машара, демократе, социальни прогресса чIоагIале!

45. Яхийла социалистически содружества мехкий халкъий цхьоагIон кхотадалари!

Марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма тохкамах чакхъяьннача принципий ларда тIа чIоагIлойла социалистически мехкий коммунистически партей йохаргйоаца союз!

46. Вежарий моаршал да турпала вьетнамски халкъага! ЧIоагI а лойла хозлуш дегIа а йоагIийна Вьетнама Социалистически Республика — Къулба-Малхбоален Азерча машареи социализмаи низий тешаме чIоагIале!

47. Вежарий моаршал да къонахчал долча лаосски халкъага! ЧIоагI а лойла хозлуш дегIа а йоагIийла социалистически общество хьалъяра наькъа тIа яьнна Лаосски Халкъа-Демократически Республика!

48. Вежарий моаршал да капиталистически мехкий болхлой классага — эксплуатацена, монополеш чугIертара духьала, беррига къахьегамхой бокъонаш, машар, демократи, социализм бахьан ше ца кхоеш къовсам лоаттабечунга!

49. ДIайха моаршал да, колониальни гIабаш тIера Iохкайсача, шоай лоIамагIа хилар чIоагIдара тIехьа социальни, экономически, культурни дегIадахкара прогрессивни никъ бахьан дунен халкъашта юкъера экономически гIулакхаш нийсхон, демократически ларда тIа эргадахар духьа къовсам лоаттабеча халкъашка!

50. Вежарий моаршал да къам ший лоIамагIа хилар чIоагIдара тIехь, социальни прогресс бахьан къонахчал долаш къовсам лоаттабеча Ангола, Мозамбика, Гвинея-Бисау, Зелени Мыса ГIайреций халкъашка!

51. ДIайха моаршал да империализманеи расизманеи духьала, империализмах юхе мел дисачун духьала, паргIатон къам ший лоIамагIа хиларан тIехьа къовсам лоаттабеча Африка халкъашка!

Дунен халкъаш! Зимбабве, Намибе, Къулбехьен Африка халкъаша расистски режимаш йизза дIаяхара тIехьа лоаттабу къовсам хьаллоацилга чIоагIде!

52. ДIайха моаршал да фашистски кхерама, империалистически монополеша лоаттабеча Iоткъама духьала, машар, демократи, общественни прогресс бахьан къонахчал долаш къовсам лоаттабеча Латински Америка халкъашка!

53. ЧIоагIлойла хIанзарча хана керттерча революционни кхаь низий — дунен социализма, дунен халкъашта юкъерча пролетариата, къаман-кортамукъален болама низ бола а эшапургйоаца а союз!

54. Вежарий моаршал да набахтенашкеи фашистски боангашкеи Iазап токхаш боахкача халкъий кортамукъал, демократи, социализм бахьан къонахчал долаш къовсам лоаттаберашка!

Дерригача мехкий коммунисташи къахьегамхой! Террори репрессеши соцаяра тIехьа лоаттабеча къовсама хьинарегIа юкъегIо!

Империализман реакцен тутмакхашта — кортамукъале!

55. Вежарий моаршал да фашистски реакцена духьала къонахчал допа къовсам лоаттабеча Чиле болхлой классага, къахьегамхошка, демократашка!

Дунен халкъаш! Чиле патриоташцара солидарность чIоагIье! Фашистски хунта беррига тутмакхашта — кортамукъале!

56. Дунен халкъаш! Гаргарча Малхбоален еррига пачхьалкхенаштеи халкъаштеи нийсхо йолеи чIоагIеи машар оттабара тIехьа, Iарбий мехкий чурча гIулакхашта империалисташ юкъегIертара духьала, израильски агрессех хьаьиннараш дизза дIадахара тIехьа лоаттабеча къовсаме шоай низаш алсамдаха!

ЧIоагI а лулда дегIа а доагIалда Советски Союзеи Iарбий мехкийи халкъашта юкъера доттагIал!

57. Европейски мехкий халкъаш! ТIагIертта болх бе Европа юкъарча совещане ТIеххьара акт вахаре кхоачашъяйта, Европах машара, кхерамзлеи, вIаши цхьана гIулакхаш леладара а социальни прогресса а континент хилийта гIерташ!

58. ДIайха моаршал да тIагIертача империалистех ший лоIамагIа хилар ше ца кходеш лорадеча Кипра халкъага!

Дунен халкъаш! Кипра территоре тIара кхыча мехкий дерригa эскараш арадоахилга, цун суверенитети территоре бIарчали лоархIилга хьадеха!

59. ДIайха моаршал да карагIдаьнна демократически гIулакхаш лорадара а чIоагIдара а тIехьа, шоай мохк паргIатеи ший лоIамагIа болаши дегIабоалабара духьа ше ца кхоеш къовсам лоаттабеча Португале болхлой классага, беррига къахьегамхошка!

60. ДIайха моаршал да кортамукъал бахьан, шоай мохк демократически эргабаккхара тIехьа къовсам лоаттабеча Испане дерригача прогрессивни низашка!

61. Азиатски мехкий халкъаш! Къовсам лоаттабе континента пачхьалкхенаша цхьанė низаш гIадахийтара ларда тIа Азе машар чIоагIбаран лоалахошта юкъе дика гIулакхаш хилийтаран тIехьа, кхерамзле Iалашъяра тIехьа!

62. Дунен халкъаш! Къовсам лоаттабе дунен халкъашта юкъера кхохнам кIаьдбалар чIоагIдара тIехьа, тайп-тайпара социальни строй йолча пачхьалкхенашта юкъера вIаши цхьана леладу гIулакхаш вIаши пайдане хургдола хьадда формаш царех яра тIехьа! Хьагучадаха агрессе, реваншизма, реакце — машарен халкъий кхерамзленни моастагIий тийша балхаш!

63. Дунен халкъаш! Дунен халкъашта юкъерча отношенешта юкъе низ ца боалабар закон а хинна дIаоттийта, хIаьта ядерни герз дунен тIа цIаккха а леладергдоацаш дIадаккха гIерта!

Къовсам лоаттабе герз Iоаделга соцадара тIехьа, Iоадаь герзаш кIезигдарга, герз Iодилларга довлара тIехьа!

64. Яхийла Советски Союза ленински арахьара политика—халкъий машареи доттагIлеи, империализмана, реакцена, тIема духьала къовсам лоаттабу дерригa низаш кхотадара политика!

Йизза кхоачашхийла машаран дунен халкъаша вIаши цхьана гIулакхаш леладаран тIехьа, халкъий кортамукъален шоай лоIамагIа хиларан тIехьа дIахо къовсам лоаттабара КПСС XXV съездо оттаьь Программа!

65. Яхийла вай сийлахь-йоккха Даьхе — Советски Социалистически Республикай Союз!

66. Марксизма-ленинизма байракха кIала, Коммунистически парте кулгалдеш — коммунизм хьалъеча керда котало наш яхара дIахьалхашкахьа долле!

Советски Союза Коммунистически парте Централльни Комитет

ЛЕНИНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИКЕ

Айденнача хьинарца

Къахьегама хьинар айдарца белгалдаьккхар В. И. Ленин ваь 107 шу дизара сийна хинна коммунистически субботник Наьсарен района къахьегамхоша. 31430 саг вар цу дийнахьа къахьегаш. Царех 4056 саг производстве болх беш хилар, 27344 саг гаьнаш дIайогIаш, ков-ара лостам беш, наькъаш тоадеш, кIираш етташ, кхыдола балхаш деш вар.

Субботник хиннача дийнахьа 168356 эзар сома продукци арахийцай района предприятеша. Болх баь даькка 9406 сом пятилетка фонда юкъедахийтад.

Цу дийнахьа 9830 га дIаегIай районе, наькъаш, тротуараш тоадаьд.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьлар цу дийнахьа «Электроинструмент», трикотажни фабрика коллективаш.

Берригнеша овсаре къахьийгар

ДIадахача шоатта дийнахьа цахаддаш болх беш яр городской штабера телефон. Предприятешкара, совхозашкара, школашкара хьаухар къахьегама рапорташ. Уж дог гIоздоахаш дар.

В. И. Ленин ваь 107 шу дизара хетадаьча коммунистически субботнике дакъа лоацаш хилар Малгобекски районера 20.200 совгIа саг. Духхьал 3260 саг шоай керттерча балхашка къахьегаш хилар. Мехкдаьттахоша, бурув деттараша, газовикаша цу дийнахьа арахийцар 52 эзар сома маьха продукци. ИттлагIча пятилетка фонде цар дIачуделар 7800 сом.

Коммунистически субботник долча дийнахьа хьажкIаш дIаювш хилар совхозий механизатораш. Къаьстта овсаре къахьийгар «Ингушский» совхозерча коммуниста Коттоев Махрадзина кулгалдеча мехотряда трактористаша. Цар болх бир кходаьча доагорца, хIаране шиъша норма кхоачаш а еш. Цу дийнахьа 60 гектара тIа хьажкIаш дIайийр «Луч» яхача совхозерча А. В. Крошка керте латтача механизированни отрядо.

Района школашкарча дешархоша гулдир 45 тонн тиша аьцк, дукха зизаш, гаьнаш дIаегIар, улицашка лостам бир.

А. ХАРСИЕВ,
тха собкор.

Дош кхоачашдир

16 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботнике хьинаре къахьегаш хилар Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода болхлой. Цар цу дийнахьа тIайийца декхараш тIеххоачаш а деш арахийцар 137700 сома маьха тайп-тайпара продукци. Машинашъераша кийчйир кхоъ цементировочни агрегат, фонтанни арматура, цхьа комплект 40 эзар сома маьха задвижкаш, мехкдаьтта аппаратура, упаковкаш, штамповкаш, халкъа эша товараш 18 эзар сома маьха продукци арахийцар.

Коммунистически субботник долча дийнахьа кходаьча доагорей электроэнерги чотах къахьегаш хилар еррига завода коллектив.

Боккха сакхетам болаши шоай хьамсарча Даьхен рузкъа дебадара массаза кийча хилари хьахьекхар заводерча болхлоша. ВорхIалагIча цехера пенсионер М. В. Двойников цу дийнахьа токарни станока тIа болх беш хилар. Дийнахьара норма дикка тIеххоачашйир цо. Шоаш отпуске боллашехьа къахьегаш хилар цу цеха токараш А. П. Сапронов, М. В. Кирпичев, кхыбараш. Царех цхьанне а сменни норма 120 процентал чухьнахьа кхоачашъяьнзар.

Заводе дикагIа лоархIачарех цаI я цхьоалагIча цеха коллектив. Цо арахеца продукци дуккагIа хилийтара болхлошта лалла дIа а этта оатхалаш кепаеттача болх бе болабелар цигара технологаш. Царех бар технологаш А. В. Денискин, Н. Н. Мерзоев, Б. Насыров, кхыбараш.

Iуйрийна ворхI сахьат доалача хана ший болх дIаболабир В. С. Баканов керте латтача болат лоаладеча бригада. Iуйрийна итт сахьат доалача хана цаI-ах тонн болат лоаладаь, оатхалаш хьа а еш, дийнахьара норма кхоачашйир цо. Цул тIехьагIа планал совгIа продукци хьаеш хилар болат лоаладераш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЛийрхIар чакхдаьккхар

В. И. Ленин ваь 107 шу дизара сийна хетаьча коммунистически субботнике геттара раьза хинна тайп-тайпара балхаш де арабаьлар Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза къахьегамхой.

Цу дийнахьа лийрхIар кхоачашдир цар. Кхашка хий техар, ферман конторан помещенешка, коашка лостам баь ца Iеш, дIаегIар кIотаргаши зизаши. Гаьнашта кIир техар, уж гонахьара аьхкар.

— Ерригсоюзни ленински субботнике баьча балхо йиш хилийтар 995 сом пятилетка фонде дIачудала, — хоам бир колхоза партийни комитета секретара Махаурн Iаьлас.

М. ЦУРОВ.

Дика болх бир студенташа

Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа тайп-тайпара балхаш деш хилар университета студенташ. Цар аудиторе цIенйир, коридорашка лостам бир, дешара корпусашта гонахьа лаьтта аьхкар, гаьнашта кIир техар.

Иштта студенташ хилар общежитешка болх беш а. Цул совгIа цар дика кулг техар общежитешта гонахьа а. Иштта № 1 йолча общежитена гонахьа лостам барал совгIа филологически факультета студенташа дIаегIар дукха гаьнаш.

М. ЯНДИЕВ,
Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета студент.

Ерригсоюзни коммунистически субботник ший тайпара цIей хилар Грозненски швейни производственни объединене хIамаш тегарашта. Лоkхаш оркестр а йолаш тIаэц субботнике боагIараш. Цехашка, арахьа гуш да къахьегама цIейна хетадаь транспаранташ, лозунгаш.

В. И. Ленин ваь 107 шу дизара сийна къахьегама вахте облаттача объединене эггара йоккхагIйолча цхьоалагIча филиала коллективо 16 апреле ший производственни задани пхи процент тIеххоачаш а еш, хьайир 870 костюми 300 маIача наьха хачийи.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча шоллагIча цеха коллективо «цIеча шоаттдийнахьа» планал совгIа хийчйир 200 швейни издели. 150 процентал чухьнахьа йоацаш шоай сменни нормаш кхоачашйир № 3 йолча цеха цхьаццаболча хьалхалаттача хIамаш тегараша. Цудухьа лаьрхIа хиначул дикка дуккагIа барзкъаш тийгар цар. Коммунистически субботник долади хьинарерча къахьегамца белгалдаккхара еррига шоай торонаши кхоачамаши оарцагIдаьхача йиъалагIча цеха хIамаш тегараша а бIаь совгIа маIача наьха коч тийгар, хIаьта пхелагIча цеха коллективо заданел совгIа ши бIаь совгIа маIача наьха коч тийгар. Иштта дика болх бир къахьегама цIей долча дийнахьа ялхлагIча цеха, Веданарча филиала коллективаша. Цар планал совгIа арахийцар 250 гаргга швейни издели.

Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа лоацаш хилар швейни производственни объединенера 3470 болхлой, инженерно - технически болхло, гIулакхера нах. Производстве къахьегаш хилар 3340 саг. ХIамаш тегараша арахийцар 100 эзар сома маьха продукци. Объединене хIамаш тегараша шоаш даькка 6 эзар сом яьлли иттлагIча пятилетка фонда юкъедихьар.

СУРТА ТIА: цхьоалагIча цеха хIамаш тегараш.

И. ПЛИЕВА сурт.

Толамца кхоачашде тIаийца декхараш

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБОЗРЕНИ

КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, «Производства эффективности балха дикали лакхъяра, иттлагIча пятилетка заданеш толамца кхоачашъяра йола Еррисоюзни социалистически яхь йоаржаярах» болча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамо хьинар айдаьча Нохч-ГIалгIайчен промышленноста болхлоша доккхий социалистически декхараш тIаийцад Октябра 60 шу дузача цIей сийна. Цу юбилея сийна итт бетта план хацал хьалха кхоачашъе, шера план 27 декабре кхоачашъе, шера планал совгIа 18 миллион сома маьха продукци арахеца социалистически декхараш тIаийцад цар.

Заводий, фабрикий, гIишлошъеча организацей коллективаша сийлахьча юбилея сийна патриотически керда гIулакхаш юкъе а кхувлаш хIара балха ди хьинарерча къахьегамца белгалдаккха лерхI.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача дезача цIей сийна социалистически яхье баьнпараша тIатIертта къовсам лоаттабу доаха къахьегама толамаш тIатIа тоадаран тIаийца социалистически декхараш тIеххкхоачашдаран тIехьа.

Юбилейни шера хьалхара квартал чакхъяьинай, республикерча фабрикашеи заводашеи итогаш яьй даьхача къахьегама толамий.

Цу итогаша къаьгга хьахьокх республикерча дуккхача заводийн фабрикийн коллективаша хьинаре къа а хьегаш тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдаь хилар.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома соцамах 1977 шера цхьоалагIча квартале яьржача социалистически яхьа итогаш а яь ЦIе байракхаш а луш республикански сийлен Доска тIа йихьай Ленински Наурскии районаш, Ленина орден лелаю «Грознефть» производственни объединени, «Горскнефть» НГДУ, СССР 50 шу дизара цIерагIа йола Грозненски химически завод, «Электроинструмент» завод, Ермоловски ДОК.

Сийлен грамоташ а луш республикански сийлен Доска тIа яьхай Назрановскии Урус-Мартановскии районаш, шурий промышленноста производственни объединени, «Октябрьнефть» НГДУ, Н. Анисимова цIерагIара Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод, Октябрьски революце орден лелаю «Красный молот» завод, «Пищемаш» завод, Ермоловски леспромхоз.

Дуккхача промышленни предприятей коллективашта еннай КПСС обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ.

Ерригача республика промышленность хьайпача 1977 шера хьалхарча квартале продукци маьхала яккхара план 101,4 процент кхоачашъяьй.

Планал совгIа маьхала яьккхай массехк миллион сома маьха промышленни продукци. Дуккхача коллективаша хьинаре къахьегарах соахка хьалхарча квартале арахийцачул дукхагIа продукци арахийцай укх шера цу юкъа.

Март бетта цхьайолча промышленни предприятей коллективаша шоашта тIадиса паччахьалкхен декхар тIера дIа а доаккхаш толамца кхоачашйир план, дикка кIезигъелар тIехьаюса предприятеш. 1977 шера цхьоалагIча марте продукци маьхала яккхара даькъе тIехьаюсаш хиннар 10 промышленни предприяти хиннаяле, цхьоалагIча апреле тIехьаюсаш пхи коллектив мара хиланзар.

Ерригача арахецача промышленни продукцех 80 процент яр город Грознерча промышленносто арахецаш я. Промышленноста доакъой ерригаш хIана яц аьнна йола йоккхий предприятеш уккхаза я.

Белгалдаккха дезаш да город Грознерча ерригача промышленни предприятей коллективаша продукци маьхала яккхара укх шера хьалхарча квартала план толамца кхоачашъяь хилар.

«Цхьаккха тIехьаюса коллектив хила йиш яц» яхача девизагIа коллективашка балхаш деш я город Грознера партийни, советски, общественни организацеш. Гуш ма-хиллара, цох хьахиннар а дика да. Цо цIаькха а бакъдеш хьахьокх тIехьаюсаш цхьаккха а коллектив йоацаш болх бе йиш хилар, хIара коллектива планаш кхоачашн тIеххкхоачашн е торонаш хилар.

Дика къахьегама толамаш доахаш чакхъяьккхай 1977 шера хьалхара квартал Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене коллективо. Продукци маьхала яккхара хьалхарча квартала план 102 процент кхоачашъяьй цо, яьккха продукци соахка хьалхарча квартале яьккхачул дукхагIа хилар.

Мехкдаьттахоша хьалхарча квартала планал совгIа даькхар 43 эзар тонн мехкдаьттеи кхо миллион кубически метр гази. Цу объединене къахьегама овсарле лакхъяра задани а ши процент тIеххкхоачашъяьй, соахка хьалхарча квартале хинначул из дикка лакх а еш.

Машинех, оборудованех бизза пайда ийбарах, къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхарах, производственни мощносташ дукхагIа а ца хулийташ, дуккхача промышленни предприятей коллективаша дикка дукхагIа арахийцай промышленни продукци. Из хьахиннад дукхача промышленни предприятей коллективаша производства эффективности балха дикали лакхъяра дукха организационно-технически балхаш дарах.

Масала, Карабулакски химически реагентий завода коллективо арахеца продукци 1976 шера арахийцачул 16 процент дукхагIа хиннай, къахьегама овсарле 15 процент лакхъеннай. Цо хьахьокх ерригa хIана яц аьнна тIаккхийтта продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийца хилар.

ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» заводе арахийца продукци соахка хьалхарча квартале арахийцачул 13 процент дукхагIа хиннай. Къахьегама овсарле 12 процент лакхъеннай. Уж да цу предприяте даьха дика къахьегама толамаш.

Социалистически яхье хьалхалаттараштa юкъе я Ермоловски ДОК-а коллектив а. Продукцена реализаци яра план ялх процент тIеххкхоачаш а еш, комбинате укх шера арахийца товарни продукци 1976 шера хьалхарча квартале арахийцачул 40 процент дукхагIа хилар, ду даькъе хьун гамий плиташ 12 процентн фанера 16 процентн.

Халкъа эша товараш арахецача предприятеех Нохч-ГIалгIай химически завода коллективо продукци маьхала яккхара хьалхарча квартала план 107 процент кхоачашйир, хIаьта продукци арахецара задани 14 процент тIеххкхоачашйир, къахьегама овсарле соахкачул 16 процент лакхъеннай.

Хьинаре къа а хьегаш юбилейни шу дIа а доладаь хьалха латташ йола коллективаш республике кIезига яц.

Цхьабакъда укх шера хьалхарча квартале баьча балха итогаш йича гучадаьннад дуккхача промышленни предприятей коллективай балха юкъе кхоачамбоацараш хилар, эсала пайда ийбу производства кхоачамех, моттигаш нийсъеннай оборудовании къахьегамхойн болх ца беш сеца латташ, тIехьаюсаш участкаш, цехаш, производстваш, кхыметтел предприятеш я.

1977 шера хьалхарча квартала план кхоачашъяьяц 5 промышленни предприяте, цар бехкагIа паччахьалкхенна дIа ца луш йисай 1,2 миллион сома маьха продукци.

ТIехьаюсача предприятеех я цементни завод, цIенош деча эша йоккхий панелаш арахеца Аргунски завода, рудай йоаца гIишлон материалаш йоахеи чакхйоахеи Карабулакски завод, Ачхой-Мартановски мехлесхоз, «Сельхозтехника» Надтеречни районни отделени. Цар кхоачашъяьяц хьалхарча квартала план, во дIаболабаьб шоай болх укх юбилейни шера.

Уккхаза белгалдаккха дезаш да продукци маьхала яккхара хьалхарча квартала задани кхоачашъяь яле а цхьайолча заводийн фабрикийн коллективаша соахка хьалхарча квартале арахецаш хиннaчул совгIа продукци тIа ца кхетийтилга. Масала, соахка хьалхарча квартале арахецаш хиннaчул 20 процент кIезигъеннай цу юкъа гIишлон материалийн гIишлон индустрен Аргунски комбинате арахийца продукци, Сунженски хьун комбинате — 13 процент, Назрановски трикотажни фабрике — 5 процент, «Металлотара» заводе — 16 процент, Грозненски ремонтно-механически заводе — 6 процент, № 4 йолча маькх еча заводе — 18 процент, Назрановски маькх еча заводе — 6 процент. Ерригача республика промышленность хьайпача цар хьокхамашта чIоагIа Iаткъаш ба тIехьаюсача предприятей болх.

Цхьайола коллективаш тIехьаюсаш хилара бахьанаш малагIаш да теш? Предприятей кулгалхоша, специалисташа шоай коллективаш тIехьаюсаш хилара дукха бахьанаш уттаду, цун керттердар да материально-технически Iалашо елга эсала хилар, январен февралеи беттaшка хаоттама хьалаш во хилар, кхыдараш.

Уж гIулакхаш а ала хIама доацаш нийсденна да, хIаьта цу хьалашка болх баьб кхыча предприятей коллективаша, хIаьта а цар хьокхамаш тайп-тайпара да. Дуккхача предприятешка эсала вIаштIехьбаьккхаб къахьегам, дукха балха ха зехьа йоаю, бизза пайда ийбац производственни мощностех, машинех, оборудованех.

Дуккхача хана денз боаггIача тайпара пайда ца эцаш производственни мощносташ я шекар доаккхача заводе, Назрановски трикотажни фабрике, Назрановски кирпичкаш еча заводе, йий доаккхача заводе, кхы цхьайолча предприятешка.

Балха ха дукха зехьа йоаяр бахьан долаш биззача низаца оборудованеги машинашкей болх ца байташ я «Транснаш» завода коллектив, «Чечингушпромстройматериалы» производственни объединене, кирпичкаш еча заводий коллективаш, кхыяраш.

Масала, цIенош хьалдеча эша йоккхий панелаш арахецача Аргунски заводе хIара болхлочо юкъера лаьрхIача йоаяь балха ха (цамогаш хинна йоаяьр йоацаш) 10 балха ди хилар, хIаьта Назрановски трикотажни фабрике — 11 балха ди, гуш ма-хиллара йовш йола балха ха кIезига яц.

Дика шоай болх тоабаьб республикерча подрядни гIишлошъеча организацей коллективаша.

Еррига подрядни гIишлошъю организацеш хьайпача хьалхарча квартала план тIеххкхоачашъяьй, дикка дукхагIа наха чубаха цIенош эксплуатаце дIаденнад хьалхарча квартале дIадала лаьрхIа хиннарел.

ГIишлон-монтажни балхий хьалхарча квартала план кхоачашъяьй Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене № 7 йолча треста МУС, «Севкавнефтегазстрой» объединене СУ-12, «Чечингсельстрой» треста ПМК-432, кхыча организацей коллективаша.

Цхьабакъда, хьалхарча квартале шоай низаца гIишлон-монтажни балхаш дара план кхоачашъяьяц «Чечингсельстрой» треста ПМК-101, Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене ПМК-155, «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене ПМК-8, кхыйолча подрядни гIишлошъеча организацеша.

ГIишлош еча организацешка хьалха санна дуккхача объекташка материальни, къахьегама, финансови ресурсаш дIа юха а хьежаеш царех бизза пайда ийбац, кхоачамбоацараш долаш дIател объекташ, эсала лел керттера культурно-бытови объекташ хьалъечара гIишлон балхаш а.

ХIанзчул тIехьагIа промышленни предприятейи гIишлошъеча организацейи кхоачашъе езаш йоккхий планаши, социалистически декхараши да.

ХIара предприяте коллективо де дезаш дар да хьаьдла дола балхаш белгала а даьха машинех, оборудованех, къахьегама ресурсех бизза пайда эцилга, юкъарча производства экономически эффективность лакхъелга.

Апрель бетта а иштта дIахо а цIенхаштта шоай болх тоабе беза тIехьаюсача предприятей хIара бригада, хIара цеха коллективаша, ЦхьоалагIча майна накъадолхаш тIехьаюсаш цхьаккха предприяти хургйоацаш гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

Республикерча хIара промышленни предприяте, гIишлошъеча организаце коллектива мел эша торонаш йолаш я планаши тIаийца социалистически декхараши кхоачашн тIеххкхоачашн дар Iалашдара, хIара ди хьинарерча къахьегамца белгалдаккхара, юкъарча производства эффективности берригача балха дикали лакхъяра.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой берригача советски нахаца цхьана кийчо еш ба Октябрьски юбилейна сийленца накъабахара.

Оаха яздаьчун лерагIа

«Бала беций акхар бахьар» яхаш яр укх шера 22 марта «Сердало» газета тIа кепатеха фельетон. Цу тIа дувцар Наьсарен телерадиомастерской радиомеханика Б. Евкурова бахача нахаца леладеча эздий доацача гIулакхех а из царца охца хиларах а.

Газета тIа кепатехача фельетона укх тайпара жоп лу редакцега «Чечингтелерадиобыттехника» объединене директора нов. Г. Авакова:

Фельетона тIа дувцар техкачул тIехьагIа бакъхиннад. Радиомеханик Б. Б. Евкуров нахаца эйхьаза хиларах дола дош дийцад укх шера 5 апреле объединене радиомастерской заведующей собране.

Ший болх тесса лелабарах, наха гIулакхаш дара культура лоха хиларах 6 апреле объединене гIолла техача № 34 долча приказагIа «выговор» кхайкадаьд Назрановски мастерской вокххагIа волча телерадиомеханика Б. Евкуровна. Цул совгIа дIахо йодача хана из тайпа гIалат цо ший балха тIа нийсдолийте из балхара дIавоаккхаргхилар дIа а хайтад.

«ЦIена хила еза столовешка» яхаш яр укх шера март бетта «Сердало» газета тIа араяьнна критически корреспонденци. Цу тIа дувцар Наьсарен, Сунженски, Наурски районашка наькъашка ухкача столовешка санитарни бокъонаш телхаярах.

Цу хьакъехьа даьчунна жоп а луш Нохч-ГIалгIай респотребсоюза правлене председатела **М. А. Мамаева** редакцега язду:

«Столовешка цIена хила еза» яха критически корреспонденци йийцай Наьсарен, Сунженски, Наурски райпо предприятей совещанешкеи правленей заседанешкеи, критика нийса яь хиларах мукIарал даьд.

Кхачан предприятешка санитарни хьалаш во хиларах «выговор» кхайкадаьд Наурски райпо технолога нов. Сальникованен «Общепит» яхача объединене директора нов. Хоховиси. Бехктокхаме эзаб бехке хиъна кхыбараш а.

Назрановски райпо «Лоаман Iуйре», Сунженски райпо «Турист» яхача кафей помещенешта ремонт яьй, боахама хIамаш чулоаттаю ковш цIендаьд. Респотребсоюза правлени дIахо а де дезар деш я республика ерригача кхачан предприятешка йоагIаш йола санитарни порядок оттаяран цар балха тIахьожам лелабаран.

Ткацки фабрикана, стекольни завода, художественни мастерскешта тара хеталу Львовски прикладнойи декоративнии искусства института лаборатори. Ткацки станокаш, керамически изделеш яттара йола кизга лоаладу пищк, карандаш, басараш, гончарни го — уж еррига хIамаш студенташта къахьегара эшаш я. Институте пхи отделени я — мебела проектировани ярен интерьер кийчъярен, художественни керамика, художественни кинга, барзкъашта моделеш кийчъяра, художественни ткачества. Дийнахьарчеи сайрийнарчеи отделенешца дешаш ба 650 совгIа хургбола специалисташ.

СУРТА ТIА: мебела проектировани ярен интерьер кийчъярен кафедре. Кафедра заведующи доцент М. Д. Вендзелович курсови балхех консультацеш еш ва.

Б. КРИШТУЛЕИ
В. ПЕСЛЯКЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Октябрьски консервни заводерча болхлоша дика лоархIаш сийдеш ва слесарь-электрик Аслаханов Хасанбек. Предприятерча оборудованена вола лор, тешаме новкъост ва оал цунах заводерча болхлоша. Из иштта хилара тешал деш да цун гIулакхаш. Цехера оборудовани еха хьовзам хилар кхерам болаш моттиг нийсъелча сиха оарцагIа а ваьле из тоаю, болх боарамагIа дIабохийт. МоллагIа шийх тейша тIабилла болх цо даккха гIалат доацаш чакх ца боаккхаш цхьа моттиг нийсъеннаяц. Иштта хиларах даьнад цун сий коллективе.

СУРТА ТIА: слесарь-электрик Х. Аслаханов.

И. ПЛИЕВА сурт.

СИЙ—КЪАХЬЕГАМГА ХЬЕЖЖА

Дика сий деш ва Гудермески локомотивни депо къона машинист Виктор Агеев. Селлара къонача цу специалиста сий даьннад цу йоккхача коллективе цо хьаьиала къахьегаш хиларца. Из атта дацар. Ший болх дукха безаш, техника дика йовзаш, къахьегара тIера волаш из хиларо ший гIулакх дир.

Иштта 12 шу даьннад цу предприяте Виктор балха венача хана денз. Къахьега волавеннача хьалхарча деношка денз а белгалваьлар шийна де тIадилла гIулакх бехктокхаме а хеташ кхоачашдеш хиларца, къахьегама дисциплина дика йолаш а боккхагIболча, йоккха опыт йолча нахага ладувгIаш а хиларца.

Машиннаькъахой балха тIа эггара керттердар да пассажираши мухьи кхухьача хана кхерамзлен техника бокъонаш йизза кхоачашъяр. ХIаьта ше болх беш цу шийтта шера цIаккха а уж бокъонаш Агеев Виктора толхаяь моттиг хиннаяц. Цул совгIа, шийца болх беш бола новкъостий авари ечара цо кIалхара баьха моттигаш а я. Цкъа Агеев смене балха хьавенача хана цунна бIаргавайра Махачкала — Прохладная яхача маршрута гIа ваха кийчлуш вола машинист К. Чередниченко. Шоаш наькъа арабовла дика кийчбенна хиларах бIубенна а болаш, кабина чу хайшар Чередниченкои цун гIончеи. Ший локомотив йолча дIатIаводача Виктора, юхxе гIолла тIехвоалаш, Чередниченкой локомотива дIакIалхьежача бIаргадайра цунна кIаллатта доагор. Цу юкъа йолаелар состав. Сиха хоам бир Виктора сигнальщикага, хIаьта цо соцайир поезд. Хила тарлургйола авари ца хулаш йисар.

Машинистий балха мах беча хана эггара хьалха белгалдоаккх пар кхомбаь доагор. Цхьаболча машинисташа хIара рейс массаза ю 10 процент доагор кходу. Царех ва Агеев Виктор а. Масала, укх иттлагIча пятилетка хьалхарча шера цо кходаьд 5 эзар литр доагор. Планал совгIа еза-етта 5 поезд йигай.

Коллективе опыт йола машинист Агеев везаш а лоархIаш а хилара бахьан да из дика оамал йолаш, эздел долаш хилар. Ше эшача оарцагIвола массаза а кийча ва из. Шийна гучадаьнна дикадар дIахойт новкъосташка.

— Се балха венача хана, сона эггара хьалха дагадехар малагIча машиниста гIонча хилча бакъахьа ва со, аьнна,— яхаш дувц Закуев Махьмада. — Са дагардар хайча санна, сона хьатIавера Агеев Виктор. —Соца болх бе безам бий хьа? — хьаьттар цо. Диъ шу дIадаьннад цу хана денз. Са машинист геттара дика новкъост ва, цIенча дагара саг ва, камаьрша хьехамча ва оалалургда сога.

Ударни къахьегарах хьалха латтача машиниста Агеевна еннай Ленински юбилейни медаль, «За трудовую доблесть» яха медаль, дуккха сийлен грамоташ. Депо машинисташта юкъе эггара хьалха лураьнца коммунистически къахьегама ударник яха цIи елар цунна.

ХIанз Агеев Виктор Сийлахь-боккхача Октябра сийна къахьегама вахте латт. Из деза ди доккхий толамаш даьха белгалдаккха дага ва из.

Х. ДАДАЕВ.

ДIаяхача заман тIехьадисача гIулакхашта духьала

ПХЬА ЛЕХАР

Паччахьа Россе юстарча моттигашка даьха къамаш Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци ялалехьа экономикан культуран гIулакха а чIоагIа тIехьадиса хиннад. Доацадеши Iазап тIалоаттадеши даьхад уж паччахьа правительствагахьара санна, иштта моттигерча Iазапхой оагIонгахьара а.

Царна тIера шоай доал чIоагIдар духьа моттигера цхьайола реакционни обычеш юкъера дIа ца ялийтеи йизза кхоачашъяйтеи гIийртаб Iазапхой.

Цу обычеша гIо даьд къахьега адамаш бокъо йоацаш, энжи леладара, кхалсаг лай санна маIача сага чулоаттаяра.

Цудухьа паччахьа правительства белгаларча, шийна гIойле йолча боараме ший хур деш хьаллоаттадаьд Средни Азен Кавказен леладу шариIатеи — къорIо еннача бусалба дын бокъон, Iадатеи — массазарча бокъон гIулакхаш.

Россерча дерригача халкъий бокъонаш цхьатарра хилар хьа а кхайкадаь, Коммунистически партеи Советски правительстваи исторически декхар оттадаьд — тIехьадисача къамий бокъонаш Россе центральни областашкарча экономикин культуран гIулакха дукхагIа дегIадаьхкача халкъий бокъонашца нийс а яь дIаоттае.

Из декхар дизза кхоачашдар бахьан долаш социализм хьалъяь а яьнна, хIанз дерригача советски халкъаца цхьана коммунизм толаме хьалъеш йоахк керттеръяраш капитализм хьайолаялалехьара общественни лоаттама формаш йолаш хиина къамий республикаши областаши.

Иззал шера гIа бакка йиш хиина хургъяцар, нагахьа санна ширача замах юхедисача зуламеча гIулакхех чIоагIа тоссаденна даьхкача къаьнарча дунеи дерригача низашца хоадамболлаш къовсам лоаттабаьбецаре.

Моттигера зуламе обычеш лелаяра йола социальни лард вай мехкара дIаяьккхай. Цхьабакъда, халахете а, уж зуламе обычеш хIанз а цIенъяь дIаяьха яьнназ. МалагIа обычеш я уж? Царна юкъе: маьре йодача кхалсагах урдув далари эцари, шийна ца везача сагага кхалсаг низагIа маьре яхийтар, шийна везачунга маьре ца яхийтар, мехкарий удабар, маьре яха ха кхачанза йола йиIигаш низагIа дIателар, пхьа бита ца тигари пхьа лехари. Царна юкъе а къаьстта зуламе гIулакх да кIийленна а хувшаш пхьена вув аьле саг вер.

Пхьа лехилга дIададаккхара гIулакха прокуратура, суда, милице органашта нийсса доккха дакъа кхоачаду общественноста. Пхьа лехилга дIадоаккхача дакъа лацара вай республике вIашагIъелла 17 машара комисси а царех цаI республикански комисси а я. Цу комиссешта гучадаьннарашкара хьагучох, пхьенаш дита ца дугаш эггара дукхагIа моттигаш я Веденски, Советски, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски районашка.

Цу районашкарча а цхьайолча кхыча районашкарча а машара комиссеша укх тIеххьарча хана мелбалийтаб пхьенаш юкъе деннача наха юкъера моастагIал дIадаккхара чIоагIа гIойле еш хиина из лоархIамеи лелабанза баргбоацаш болеи болх.

Сона хетачох, вай республике а дIаболабича бакъахьа хургбар Дагестански АССР цу даькъе беш бола болх. Цига, машара комиссел совгIа, хIара районе вIашагIа а ехка, болх беш я моастагIал юкъеденна оагIош хьагучаяхара чIоагIа пайдана гIулакхаш чакхдоахаш йола къоаной Советаш.

Вай республикерча дуккха а дукхагIа болча наха дIадаьккхад пхьа лехилга, байнарий дуккхача гаргарча наха пхьенаш дитад. ХIаьта а моттигаш нийслу бехк боацаш е ца ховш, масала, аварн хиннача, аьккхе бахача метте дагадоацаш кхесса топ кхийтта веннача сага хьалхара цхьаболча тIехьабисача наха пхьа дIакьувш.

Иштта кIезигал хьахьокхаш дола гIулакх да пхьа бутарг дуккха ахча даккхар а. Кхы дикагIа дац, саг вувча метте дакъа ца лацарал совгIа, кхыметтел вIалла из вийнавий а ца ховш болча маьречун гаргарча нахах моллагIа саг пхьена вер а.

Пхьена саг вер общества къаьстта кхераме да, хIана аьлча из дIахо гаргарча нахага а даьле, дIа-хьа а дуккха нах боабеш хиларах. Цхьаькха оагIорахьара, веннaчун гаргара нах обычега диллача маьре е цун гаргарча нахах саг юха ве декхарийла ба. Цудухьа пхьенаш хаьда ца доалаш дуккха итташ шераш доал.

Лоадам боацаш халахетар дарах нийсхал яккхареи цу тIа гIолла саг вереи хьакъехьа дувцача хана белгалдоалаш да суда практикера укх тайпара масал.

1974 шера 4 апреле сайрийна 7 сахьат даьннача хана Шаьла къовсам баьннаб Муртазов Мусийи Магомадов Гиланеи. Циттача царна юхе гIолла тIехбоалаш шоай наькъа болхача наха уж вIашагIа а къоастабаь, дов дIадаьннад. Цу дийнахьа из дов къайса урсаш вIашка а детташ вIашагIлетав Муртазов Iалвии Шокаев Батеи — Муртазов Мусийи Магомадов Гиланеи гаргара нах. Цига шоайла вIашагIлетача хана вIашкадийттача урсех хала човнаш хиннай цу шиннена а, хIаьта 1974 шера 7 апреле цу човнех веннав Шокаев Бата. Магомадов Гилани а юкъе волаш болча цун гаргарча наха пхьа дIахьийнаб Муртазов Iалвега. Цу пхьена 1975 шера 17 октябре коа юккъе чу а ваха Муртазов Iалви вийнав Магомадов Гилане.

Цхьаькха масал. 1976 шера 14 марта, сайрийна бархI сахьат даьннача хана Мужечарча клуба юхе вIашагIлетав кхувш воагIа ши зIамига саг — Балаев Бахьауддини Гандаров Яхьяи. ВIашагIлетача хана Б. Балаева теха урс кхийтта Гандаров Яхьья веннав.

Пхьа а лийха, нийсхал цIаяр духьа, цу дийнахьа, сайрийна 9 сахьат даьнна хургда аьнна хетача хана, веннача Гандаров Яхьяй даьвошас — Гандаров Султана вийнав Балаев Бахьауддина да — Балаев Хас-Мухьмад.

Бакъахьара а сий де мегаргдолаш а дуккха моттигаш я пхьа юкъебеннача оагIонаша, бехке бараштa цхьаккха тайпа декхар тIа ца а дожадеш, машар баь.

Массехк шу хьалхагIа Сунженски районерча Серноводски станице венна пхьа вокха саг дIаволлача таьзете кортош кIайденнача боккхийча наха цига гулбеннараштa дийцад цо даь, цун чIоагIа сий даьккха а юртарча наха къоабалдеш тIаийца а цкъа гIулакх.

Веннача вокххача саго, ше дийна волча хана ший дуккхача гаргарча нахах цхьабараш духьала боллашехьа а, ший воша валара бехке хиннaчоа гештдаьд.

Маьречунца машар баь массехк ди даьннача гIолла лоалахочо, къовсам баьннача метте, эсала саг ва хьо аьнна Iоттар яьй цунна воша вийначоа цо гештдарах. Цу Iоттара жоп а луш, вокххача саго аьннад: «Веший пхьа бита айса лаьрхIача хана цу тайпара Iоттар сайна ергйолгах сакхувш вар со, цхьабакъда хIаьта а аз сай дагахьа соцадир, къонахчал долаши вIаштIехьеи волча саго сайна из бахьан долаш Iоттар ерг ца хилар а хIаьта из Iоттар ялла мара воацача кIезигача саго из яьр аьнна айса теркалъергйоацилга а бита пхьа из бахьан долаш айса юха кердабоаккхаргбоацилга а».

Иштта денал долаш чакхваьннав из венна вокхха саг.

Сай къамаьл чакхдоалаш ала ловра сона, пхьа лехар санна дола зуламе деш кIезигагIеи ший чIоагIа сий а доаккхаш цу вокххача саго даьр санна дола бакъахьара гIулакхаш леладеш бола нах дукхагIеи хулга.

Ш. БОРШИГОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча суда член.

СЭВ: АТОМНИ ЭНЕРГЕТИКА ПЕРСПЕКТИВАШ

Специалисташа даьча лоархIамаша хьахьокхачох 1980 шу тIаккхачаш СЭВ членаш долча мехкаша дIаозаргйола электроэнерги 2110 миллиард киловатт - сахьатага кхоачаш совъяргья. Цу боарамга кхачара социалистически содружества чудоагIача дерригача мехкаша укх тIеххьарча шерашка энергетикана лаьрхIа тоъала средстваш юкъе яхийта езаргья. Эггара хьалха из доагIаш да керда атомни электростанцеш хьалъяра, хIана аьлча дуккхача паччахьалкхений (цу юкъе ший, европейски даькъа СССР а йолаш) доагора Iалама, торонаш кIезига йоландаь.

Тахан атомни объекташ радиационни кхерам тувсаш ца хилар гучадаьннача, уж пайдане йолга хайнача хана ядерни энергетика СЭВ мехкий сотрудничества керттерча сферех хиина дIаотташ я.

Советски Союза йоккъосталца хьал а яь ядерни мощносташ болх беш я ГДР, Чехословаке, Болгаре. Атомни электростанцеш хьалъеш я Венгрен, Румынен, Кубей. АЭС хьалъелга иштта юкъедихьаьд Польски программана я.

Укх тIеххьарча ханалца чоалхане атомни оборудовании лоаттаер яр керттерча даькъе Советски Союз. ХIанз отрасла масштабаш совъяларо дIадех из дегIадоладара СЭВ членаш дола дерригa мехкаш юкъеозар. ХIанз карарча хана, аьлар Леонид Ильич Брежнева СССР профсоюзий XVI съезде, «Iалаьмате боккха лоархIам болаш я СЭВ мехкаш - членаш атомни электростанцешта оборудовании арахецара дIайолаеш йола специализации кооперацин».

Атомни машинаш хьаяра низ болча базон цунца бувзам болча производствашеи дIадех дукха материально-финансови ресурсаш лахар, производствана кооперировании специализации яра мероприятеш чакхъяхара. Цу гIулакха хьалхара, лоархIаме гIа боаккхаш ба.

«Атомни интеграце» процесса сиха юкъейоагIаш латт чехословацки предприятеш. Масала, хьалхара реактор хьае йолаеннай «Шкода» яха предприяти, хIаьта Витковицки металлургически машинаш еш йолеи завод — парагенератораш хьае. Ерригаш а укх пхе шера ЧССР хьаергья СССР, ВНР, ГДР, кхыча мехкашка оттаергйолча 23 реакторни установкашта эша оборудовани.

Шоай дакъа юкъехьоргда кхыча мехкаша а. Кердача АЭС лаьрхIа хий цIенду оборудовани арахецаргья Венгре, ГДР — транспортно - технически средстваш, Болгаре — радиаци ца хилийтара йола устройство.

Ядерни машинаш хьаяра интеграци кIоаргъяра вIашагIъеллай цхьана проекташ уттаяр, оборудовани хьаяри дIакхоачаяри, атомни электростанцеш хьалъяри царна эксплуатаци яри, производствана специализаци а кооперировани а яри карадола «Интератомэнерго» яха объединени.

Карарча пхе шера атомни энергех машара гIулакха пайда эцара Iилма - технически кооперацена юкъезай йоккхагIа йола 13 проблема. Социалистически содружества мехкий 90 Iилма - технически организаци я уж йоашхаш. ЛоархIамеча декхарех цаI — 1 миллион киловатт низ бола хии — хицарча реактора энергоблок хьаяр. Из юкъейоалаяро торо хулийтаргья электроэнергега дIадодар 10—15 процент лохде.

Реактора цхьайола оатхалаш, масала, парогенератораш, циркуляционни насосаш, дистанционни управлени йола погIараш хьаду Польше, Советски Союзе, Чехословаке. ЗIамига габарит йола реактора активни зоне температура юста дIатчик хьаю ГДР-е, Польше, Румыне. Иштта йоллаш я атомни машинаш хьаяра дакъера цхьоагIон лард. ДIагIоргда шераш, атомни станцеш электричества керттера юкъмоттиг хиина дIаоттаргья.

Юрий СИНЯКОВ,
АПН корреспондент.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январе арадаьккхача СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка цIена къахьегарахи къахьегамс карагIдаьнна гIулакхаш лоархIаши СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Ленински района № 7 йолча юккъерча школе гIолла:

Астахова Нина Ивановнана — хьехархочоа.

Баласаньянц Саркис Сагомоновича — хьехархочоа.

Жуковская Юлия Павловнана — хьехархочоа.

Никулина Раиса Васильевнана — хьехархочоа.

Новикова Евгения Матвеевнана — хьехархочоа.

Грозненски почтамте гIолла:

Иванова Ольга Алексеевнана — моттигерча комитета председателa.

Татаринцева Ксения Ивановнана — почтальона.

Грозненски ремонтно-механически заводе гIолла:

Козьмина Александра Степановнана — инженера-экономиста.

Кузьминская Надежда Сергеевнана, — склада заведующщена.

Налбанян Антонина Михайловнана — транспортировщицана.

Погосян Васак Андреевича — слесара-сборщика.

Чичук Мария Федоровнана — технически дешара йоккхагIа йолча инженера.

Нохч-ГIалгIай телевиденен радиовещанен комитета радиотелецентре гIолла:

Ойгензихт Овадий Шойломовича — производственно-боахама Iалашон цеха начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР бувзама производственно-технически управлене гIолла:

Сокол Анна Григорьевнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

«Октябрьнефть» мехкдаьттен газн йоаккхача управлене ЖКК гIолла:

Ашурова Зинаида Агаиевнана — штукатура.

Арефьева Вера Михайловнана — болхлочоа.

Абдулшахитова Заврайна — болхлочоа.

Волкова Екатерина Евдокимовнана — маляра.

Вешева Евдокия Сергеевнана — детсада воспитательницана.

Гехиева Мумата — столяра.

Зозуля Таисия Савельевнана — слесара.

Зурабов Халид Янарсаевича — асфальтировщика.

Егорова Александра Власовнана — маляра.

Караева Евгения Федоровнана — маляра.

Морозова Мария Михайловнана — пенсионерканa.

Негода Зинаида Ивановнана — болхлочоа.

Окольнова Наталья Ивановнана — маляра.

Полещук Ксения Павловнана — пенсионерканa.

Руденко Ия Ивановнана — слесара.

Селезнева Анастасия Степановнана — пенсионерканa.

Ушакова Любовь Кирилловнана — болхлочоа.

Филиппенко Анна Петровнана — болхлочоа.

Хакиева Барета — швейцара.

Цацаева Кужана — болхлочоа.

«Октябрьнефть» мехкдаьттен газн йоаккхача управлене болхлой Iалашон отделе гIолла:

Андреева Нина Тимофеевнана — болхлочоа.

Липаткина Мария Павловнана — болхлочоа.

Маркова Екатерина Ивановнана — тика заведующщена.

Неутратова Нина Федоровнана — холодильника машиністкана.

Прокопова Ольга Косьяновнана — болхлочоа.

Рогожина Валентина Александровнана — повара.

Слюсаренко Мария Семеновнана — плановаи сектора начальника.

БIаргашдайнарий Ерригроссийски общества Нохч-ГIалгIай республикански правлене гIолла:

Прокопенко Анастасия Дмитриевнана — бухгалтера.

Электрически сетей Грозненски предприятей гIолла:

Пронина Клавдия Ивановнана — бухгалтера.

Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски станце отделенчески больнице гIолла:

Баландина Нина Федоровнана — керттерча лора заместителa.

Ерминина Анна Михайловнана — санитаркана.

Лачева Елена Васильевнана — фельдшера.

Любанская Любовь Алексеевнана — медсестрана.

Мациева Маулана — вахтера.

Полторацкая Наталья Никифоровнана — медсестрана.

Стронова Антонина Борисовнана — медсестрана.

Ярославская Александра Семеновнана — санитаркана.

«Промавтоматика» яхача Грозненски Iилма-производственни объединене Iилма-тохкама институте гIолла:

Бутова Анна Степановнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

Туркина Александра Ивановнана — планово-производственни отдела заведующщена.

Просвещене министерства № 2 йолча детдоме гIолла:

Ашурилова Хабибат Магомедовнана — воспитательницана.

Лапшина Клавдия Кирилловнана — повара.

Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски наькъа дистанце гIолла:

Золотарев Иван Ивановича — автодрезина водителa.

«СевКавНИПИнефть» яхача Къилбаседа-Кавказски пачхьалкхен Iилма-тохкамен проектнии институте гIолла:

Качлишвили Николай Захаровича — директор хинначоа.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

ДОСААФе гIолла:

Анистратов Александр Васильевича — начальника заместителa.

Геращенко Николай Яковлевича — воккхагIволча инструктора.

Иванов Иван Федоровича — инструктора.

Иващенко. Владимир Ивановича — кадрай отдела начальника.

Родак Василий Демидовича — воккхагIволча инструктора.

Олейников Михаил Васильевича — дешара отдела начальника.

Кабанков Георгий Андреевича — хьехархочоа.

Кожин Михаил Николаевича — хьехархочоа.

Корзин Павел Викторовича — начальника заместителa.

Якимов Анатолий Григорьевича — фотооборудоване гIуллакха волча механика.

Тютчев Лукьян Павловича — воккхагIволча инструктора.

Черный Владимир Иосифовича — инструктора.

Маклашев Дмитрий Дмитриевича — воккхагIволча инструктора.

Нищий Муня Лейбовича — бувзама воккхагIволча инженера.

Марченко Николай Михайловича — Iалашон дешашта волча инспектора.

Орешкин Василий Ивановича — радиоэлектрооборудоване дешашта волча инженера.

Кись Федор Андреевича — авиационни техника.

Панченко Иван Мироновича — шофера.

Нестеров Василий Матвеевича — шофера.

Сердюк Василий Васильевича — авиационни техника.

Слепов Виктор Ивановича — Iалашон дешашта волча инспектора.

Доронин Василий Николаевича — шофера.

Чуприков Михаил Вакуловича — шофера.

Скирмунт Юрий Константиновича — авиазвено командира.

Игнатьев Петр Самойловича — начальника помощника.

«Электроприбор» яхача грозненски заводе гIолла:

Астахова Таисия Федоровнана — маляра.

Гребнева Лукерия Николаевнана — болхлочоа.

Георгиева Мария Афанасьевнана — насосни установкай машиниста.

Гришин Алексей Петровича — кузнеца.

Заичкина Нина Васильевнана — пластмассови изделей прессовщицана.

Зеленковская Анна Мефодиевнана — болхлочоа.

Лавриненко Вера Павловнана — кладовщика.

Макарова Ольга Федоровнана — инженер-экономиста.

Мосевнина Вера Харитоновнана — полировщицана.

Немцов Василий Федоровича — оборудовани тоаеча слесара.

Перепечаев Леонид Николаевича — бюро начальника.

Оберемченко Николай Яковлевича — экспедитора.

«Чеченингушснабсбыт» яхача универсальни объединене гIолла:

Анкудимов Николай Анисимовича — мастера.

Асеева Клавдия Тимофеевнана — кладовщика.

Бражников Иван Андреевича — база директора.

Викторов Анатолий Федоровича — техника.

Варфоломеев Митрофан Кузьмича — болхлочоа.

Крупельницкий Петр Николаевича — инспектора.

Корниенко Ольга Ивановнана — мастера.

Кузнецова Анна Григорьевнана — керттерча бухгалтера заместителa.

Рубан Иван Петровича — кадрай отдела начальника.

Скосарь Евдокия Николаевнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

Шадрин Григорий Иосифовича — воккхагIволча юрисконсульта.

Тисленко Пелагея Антимовнана — болхлочоа.

Ходякова Анна Николаевнана — болхлочоа.

Темуркаева Мария Умаевнана — болхлочоа.

Темуркаев Салауды Аулариговича — болхлочоа.

«Къилбаседа-Кавказски промышленни района гучахьара газен мехкдаьттан кIеж ца еттийтаран техачара дIаяккхаран тIахьожам лоаттабара долча военизированни даькъе гIолла:

Олейников Иван Денисовича — инструктора.

Прохоренко Иван Григорьевича — даькъа старшинана.

Нефтепромыслови геофизика Ерригсоюзни Iилма-тохкама института Кавказски отделене гIолла:

Бедринцев Иван Васильевича — слесара.

Захарова Мария Михайловнана — маляра.

Малюга Георгий Поликарповича — слесара.

Магомедова Лидия Митрофановнана — прессовщицана.

Нечай Анатолий Марковича — лабораторе заведующщена.

Панкова Анна Акимовнана — штамповщицана.

Строцкий Василий Николаевича — отдела заведующщена.

Солнышкин Иван Дмитриевича — такелажника.

Чечкин Савелий Федоровича — слесара.

№ 7516 йолча центральни сберегательни кассе гIолла:

Бирюкова Пелагея Георгиевнана — контролера.

Рудова Елена Владимировнана — контролера.

Анистратова Валерия Григорьевнана — контролера.

Ткаченко Мария Федоровнана — контролера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 ш. 6 апрель.

КИРГИЗСКИ ССР. Ошски областа Аравански районерча Жданова цIерагIча колхоза коллектива 1976 шера лелаяьча Ерригсоюзни социалистически яхьа итогех КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх еннай. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна социалистически декхараш тIаэцаш боахама боамби лелабераша лаьрхIад 1250 гектарах хIаране тIара 45 центнер «кIай доьшув» даккха.

Яхье хьалха латт Социалистически Къахьегама Турпала Рафикова Дилора бригада. Хьалха латтача коллективо декхар тIаийцад гектара тIара 55 центнер боамби баккха — соахкарчул 4 центнер дукхагIа. Из хьоккхам боаккхаргба лаьтта леладара культура лакхъяра, дIайийнача хIамай структура тоаяра, хьалха латта агротехника лелаяра чотах.

СУРТА ТIА: Д. Рафикова (аьрдехьаръяр) бригада бригадира Д. Кудайбердиевана ший опыт ювцаш йовл.

Л. КАДЫРКУЛОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЛОАМАШКА ДОЛХА НАЬКЪАШ

Дика наькъаш ца хилча лоархIалургбац балхах буруб деттара балхий Горячеводски управленера мехкдаьтта лехараши «Старогрознефть» НГДУ № 4 йолча районни инженерно-технически служба промысловикаши. ХIаьта цар болх беш йола моттигаш хала тIаваха везача довкъашка я. Цига оборудовании кхьбола мухьи тIабахьа беза автомобилашца. ТIаккха царна дика наькъаш хила деза. Из гIулакх де декарийла я «Грознефть» объединене автомобильни наькъий Старопромысловски участка коллектив. Мехкдаьттахоушта эша наькъаш дахка, долаш дараш дехачара тоаде, уж ца валхийташ лоаттаде деза цун. Цу участка болхлоша дукха болх бу Грозненски районе.

—Укх тIеххьарча бетташка Брагунерча артезиански скважинех №№ 1, 2 йолча резервуарашкен долха наькъаш тоадеш а царга хьожаш а хиннад тхо, — яхаш дувц цу участка мастера И. Т. Галбураева, — хIанз № 69 йолча скважинана тIабода никъ билла боаккхаш да тхо. Буллаш латт № 83 йолча буровой тIабода никъ а.

Атта дац довкъашка гIолла никъ билла, из сиха билла баккха безаш хилна хIаьта а. № 9 йолча буровой тIабода никъ Iай билла бийзав. Сиха билла а баьккхар из эшаш ма-хиллара.

БIаьсти яьлар, ха йIохьелар. ГIор еша цхьаццанахьара телхар наькъаш, жагIа биллача цу новкъа кIоагаш даьлар. ХIаьта март бетта дика денош а дахканзар. Дуккхача моттигашка кулгашца баяхаш де дийзар. Бакъда цар гIулакх дика чакхдаьккхар — шаьр а нийс а баьбаьккхар никъ. Буровой тIабода дика никъ кийчбир мехкдаьттахошта.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна социалистически яхь йоаржаяь къахьегаш ба хIанз наькъаш декхараш. Цар къаьстта теркам тIабохийт наькъаш дика хилийтара.

Новкъосташта хьоккхам телаш болх бу коммуниста шофера Алиев Мухьде, комсомольца бульдозериста Подточий Владимира, асфальтировщика Патошин Петра, болхлоша Ржевский Ивана, Малышев Сергея.

Дукханахьа да Старопромысловски участка болхлоша даькъа Тийрка довкъашка долха наькъаш.

А. ШАМСУДИНОВ.

Октябра цIейга—кхаь шера задани

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача дезача цIейна дика къахьегама совгIат а кийчдаь накъабахара, ЦхьоалагIа май хьинарерча къахьегамца белгалдаккхара доккхий социалистически декхараш тIаийцад Грозненски швейни производственни объединене хIамаш тегараша. Уж кхоачаши тIеххкхоачаши дара «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоаржаяьй цар.

Укх юбилейни шера цу яхье хадданза хьалха латташ я ший къахьегам кхетамца вIаштIехьбаьккха йола Тисейко Лидия Ивановна керте латтача кхоалагIча цеха коллектив. Цо укх шера башха-дика къахьегама толамаш дахарах цун сийна объединене айяьй ЦIе байракх. Иштта цу цеха коллективага я швейни производственни объединене карара кара тела ЦIе байракх.

Иштта дика къа а хьегаш хьалхара моттиг дIа ца хецаш цеха коллектив хьайоагIаш хилар цхьа бахьан доацаш дац. Цун керттердар да хьинар кхоца деш болхлоша къа а хьегаш, шоай болх цар кхетамца вIаштIехьбаккхар. Цехерча ялх участка хIамаш тегараша химикий инициативагIа шерра яхь йоаржаяьй. ХIара дийнахьа итогаш ю яхье яьннача участкай коллективаша даькача къахьегама толамий. Къахьегама дисциплина дика а йолаш, деррига производственни технико-экономически хьокхамаш тIехдика долча коллективана пхи балл оттаю. Из дIаязъю социалистически яхьа экрана тIа. БIарччача бетта иштта къахьегаш чакхъяьннача участка хIамаш тегараштa карара кара тела ЦIе вымпели бIаь сом премии хьожаю. ДикагIа е эсала болх барга хьежжа дукхагIа, кIезигагIа йолаш дIа-юха екъ из участка хIамаш тегараштa юкъе. Февраль бетта «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа хьалхара моттиг яьккхар Логунова Валентина Сергеевна керте латтача пхелагIча участка коллективо. ХIаьта дIабахача март бетта из хьалхара моттиг цунгара хьаяьккхар мастер Федорова Раиса Михайловна керте латтача цхьоалагIча участка хIамаш тегараша. В. И. Ленин ваь 107 шу дузача деннен ЦхьоалагIча майнен дика къахьегама совгIат а кийчдеш накъабахара яхье баьннача цехерча вокх пхе участка болхлоша тIагIертта къовсам лоаттабу царгара ка хьалхара моттиг хьаяккхара.

Иштта къахьегача цеха хIамаш тегараша цхьаккха бутт дIабахийтац укх юбилейни шера паччахьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши дикка тIеххкхоачаш ца деш. Цудухьа дикача къахьегама толамаща чакхъяьккхар цар хьалхара квартал. Валови продукци арахецарен из маьхала яккхарен кхаь бетта задани 102,2 процент кхоачаш а еш, планал совгIа цеха коллективо тийгар 1800 гаргга барзкъа.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача ден сийна доккхий декхараш тIа а ийца социалистически яхье баьннача хIамаш тегараша керд-керда формаш юкъеяххухь шоашта юкъе яьржача яхьа. «Професеех дикагIвар», «Брак йоацаш продукци арахецар» яха сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабу хIаране. Цехера 42 болхлочо социалистически декхараш тIаийцад Октябра 60 шу дузача денга пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе, шинне социалистически декхараш тIаийцад шин шерен ах шерен задани цу денга кхоачашъе, хIамаш тегача кхаьнне декхараш тIаийцад 7 ноябрга пятилетка хьалхарча кхаь шера задани кхоачашъе. ТIадоагIача шера чотах къахьегаш ба кхаь шера задани Октябра цIейга кхачалехьа кхоачашъе дош денна хIамаш тегараш Гусейнова Мура Махарамовна, Бабижаева Мая, Саракаева Айжани. Цхьаккха смена дIаяхийтац цар шоай норма 160—180 процент кхоачаш ца еш. ХIанзлехьа дукха хIама ца эшшаш шин шера задани кхоачашъяьй 7 ноябрга кхачалехьа пятилетка шин шера задани кхоачашъе декхараш тIаийцача хIамаш тегараша, цеха комсомольски организаце секретара Бакриева Разетаси Суворова Татьянаси.

Иштта хьинаре къахьегаш кхы дукха а болхлой ба кхоалагIча цехе. Цудухьа цеха коллективо лаьрхIад хIанз шийгара объединене карара кара тела ЦIе байракх кхыча цехага ца кхачийтара кхы тIа а хьинар айдаь къа а хьегаш, дезача юбилейга кхачалехьа пятилетка хьалхарча шин шера задани толамца кхоачашъе. Ше из кхоачашъергхиларах бIубенна а я из.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) дезача юбилейга кхачалехьа кхаь шера план кхоачашъе дош денна хIамаш тегараш М. Гусейнова. М. Бабижаева, А. Саракаева тегаш латтача барзкъага хьожаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Надтеречни района промышленноста, гIишлош еча, транспорта, бувзама, торговлен бытен предприятей къахьегамхоша, КПСС XXV съезда исторически решенеш толамца кхоачаш а еш, балха эффективности дикали лакхъяра тIехьа, шерра социалистически яхь а йоаржаяь, керда толамаш даьхад.

Мехкдаьттахой творчески хьинар лакхдалар да цар 1977 шера баьккха толам, кхаь бетта план ханал хьалха кхоачашъяр, планал совгIа цар денна 15100 тонн «Iаьржа дошув». Дика толам баьккхаб чхьагIар доаккхача завода, райпо, ОРС-а, типографе коллективаша а. Реализаце план 101,7 процент кхоачашъяьй, планал совгIа бахача нахага дехкад 300 эзар сома маьха товараш, бIаьш тоннаш хула мухь дIабихьаб.

Цхьабакъда района цхьайолча промышленни предприятеша таханарча хано дIа ма-деххара бац болх. Шоай торонашка хьежжа болх беш яц «ЧИВС» ПМК-2, «Сельхозтехника» районни объединене, бувзама районни узела, технологически транспорта Ташкалински управлене АТК-4 коллективаш. Пассажираш, мухь промышленни объекташка дIаккхухьаш беча балха графикаш телхаеш хиларах дукха лоткъамаш ух Наурски АТК Знаменски филиала, «ЧИВС» № 2 автоколонна адресех. Хьалхарча квартала план кхоачашъянзар «Сельхозтехника» районни объединене, райбыткомбината коллективаша. ХIаьта цу комбинато соахка цу хана даьчул бахача наха 10 — 12 процент кIезигагIа дир гIулакхаш. ГрафикагIа йоагIачул дукха тIехьаюсаш хьалъю районе дукхагIа йола объекташ. «ЧИВС» ПМК-2 йолчо хьалъеш йола 320 моттиг йола школа практически хьал ца еш соцаяь я. ХIаьта дешара шу кастта хьатIакхоачаргда. Цу хьал тIа я Гвардейски юрта хьалъеш латта 624 моттиг йола школа а (заказчик «Скотопром» трест, подрядчик «Чечингушсельстрой» трест). Боахама хьисапе района совхозашка хьалъеш йола гIишлош а геттара во еш я. ХIанз а тIехьа къоастадаьдац гIишлошъяр, финансироване, материальни Iалашон боарамаш.

Ледара лакхлу производства культура, производственно-технически дисциплина. Пайда ца эцаш балха ха дIайохийт, къахьегам лорабара, кхерамзлен техника, рационализаце, оформлене культура балха моттигий дешай терко яц. ХIанз а ледара латт кердадар, дикадар юкъедоаладара гIулакх.

Из деррига а хьахул цхьабола кулгалхой производстваго во хьожаш хиларах, шоашка дIаеннача балха участке гIулакхаш миштад уж ца хьажарах.

Бакъда бIарчча хьаийцача района къахьегамхой «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара кийчо ярах» болча КПСС Централни Комитета сопамо дог ураоттадаь ба. Района партийни организацеша кулгал а деш, цу дезача денна баха мабоагIара накъабахара кийчлу района ерригача коллективашка. Шерра яьржай из цIей толамаща белгалдаккхара тIехьара социалистически яхь. Масала, мехкдаьттахоша цу дезача ден сийна планал совгIа 7 ноябрь тIакхоачаш 10000 тонн совгIа «Iаьржа дошув» дала, 500 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое, рационализаторски предложенеш юкъеяхьарах 60 эзар сом пайда бе, шера задани цIей тIакхоачаш чакхъякkха декхар тIаийцад. Иштта доккхий декхар тIаийдац коммуниста А. Сайдулаева кулгалдеча «Сельхозтехника» районни объединене а.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна 60 ударни вахта а яь къахьегаш ба района комсомольцаш.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доагIара накъагIолга а пятилетка задании тIеххкхоачашъелга а Iалашдар района партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, берригача къахьегамхой сийлен декхар.

С. СОЛТУКИЕВ.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Малгобекски района «Советский» яхача комсий совхоза хьайбаш леладераша доккхийча толамашца дIадоладаьдар ер юбилейни шу. Цхьабакъда, тIехь-тIехьагIа доахангара йоаккха шура лаьгIъяла йолаелар. Фуд цун бахьан?

Хьаэцаргба вай февраль бутт. ХIара деннен бийсанен 850 — 900 килограммал кIезигагIа йоацаш йохкар паччахьалкхенга. ХIаьта март бетта 750 килограммага кхоаччаш лохъелар шура.

Из сурт зийча тохабелар совхоза кулгалхой. Деттача доахана эшаш дола гIулакх дикагIа де баьлар. Рацион хьаьнагIа хургйолаш йоакхо йир, теркам тIабахийтар къахьегама дисциплина тоаяра.

Цудухьа къахьегама овсарле лаккхъелар, йоаккхаш йола шура дукхагIа хилар. Хоалуш я эргалонаш. Денна йоаккха шура 900 килограммал совгIа я. Духхьал цхьан денисн бийсанен доахангара яьккхар 1150 килограмм шура, хIаьта паччахьалкхенга 939 килограмм ехкар.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача укх юбилейни шера сийна социалистически яхье а баьнна хьинаре къахьегаш ба шурий-товарни ферма болхлой. Коллективо хьийга къа дайнадац. 130 процент кхоачашъяьй цо шура йохкара хьалхарча квартала план. Иштта кхоачашъяьй дулха план а.

ЦхьоалагIча мая сийна кхы а шерагIа йоаржаяьй яхь. Хьалхалатташ ба говза доаркаш КартоевгIар Аннан Дибан. Царна нийсбала гIерташ къахьегаш ба ферма болхлой.

М. ДАСКИЕВ.

ХАННАХЬА ЙИСТЕДАРГДА

Ер шу къаьстта лоархIаме да вайна, советски наха. Дунен тIа эггара хьалха хьахиннача социалистически вай паччахьалкхен 60 шу дуз. Цудухьа вайх хIаравар дикача толамаща белгалдаккха гIерт Октябра юбилейни шу.

Тха совхоза лаьтта леладераш а доккха беркат чударца дезде лерхIаш ба Советий Iаьдала из сийлахь цIей. ХIаьта беркат ши-[illegible]гIа хьахулаш мичад. Из хьахул ше кхо ца веш, хьалхашка латта декхар довзаш хIаране къахьегарца.

1977 шера юртбоахама продукташ дукхагIа яхара колхозий, совхозий болхлой, иштта кхыча доакъошкара къахьегамхой тIахьехаш КПСС Централни Комитето яздаь письмо дийшачул тIехьагIа доккхагIа социалистически декхараш тIаийцар оаха. Духхьал гурахьа дийна ка бола ялат хIара гектара тIара оаха чуэца лерхI 22 центнер, план 18 центнер йолаш. Дика хьувкъаергья кхы йола юртбоахама культураш а.

Эггара хьалха са ала безам ба, гурахьа дIадийна ялаташ тха дика хилар. Соахка Алма-Ате хиннача Казахстана партийно-боахама актива совещане ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхар, ялат дукхагIа дIаде дезаш хиларн цун хьувкъам маьогга лакхь[illegible] безилгеи. Нов. Брежнева даь хьехамаш теркал а деш, тха совхозо а планах доагIачул дукхагIа дIадийра гурахьа дув ялаташ. Цар дIалоац 4165 гект[illegible] лаьтта. Хьувкъам лакхлургбола гIулакхаш а чакхдаьхад оаха. ХIара гектара 2 центнер кхоачийташ минеральни удобренеш тоссаш подкормка яьй гурахьа дийнача дерригача ялаташта. ХIанз царна юкъе бIеха баьцаш хургйоацаш гербицидаш тоссаш а да тхо кхашка. Гурахьа дийнача ялато бIарг хьест тха, доккхий социалистически декхараш толаме кхоачашде йиш хургхиларах теша я ву.

Ханнахьа тохаденна дIадоладир тха совхоза механизатораша кхашкара бIаьстан балхаш а. ДикагIча агротехнически хана дIайийна яьхар цар бIаьстан юххье юв юртбоахама культураш: доакъара лаьрхIа баьцаш, баьцадаараш, кхыйола хIамаш. Ха[illegible] туллийташ дIайийнай шекара свеклаш. ХIанз сихбенна генараш дIадувш а ба тха отделенешкара трактористаш. Из культура укх шера 1000 гектара тIа дIае езаш да тхо. Укх цхьан-шин дийнахьа уж деррига генараш дIадийна а даргда тхо. Цига болх беш 20 агрегат я. Массарел хьалхагIа генараш, шекара свеклаш дIайийна баьлар Колоев Гириханa кулгалдеча тракторнокхай тIарча бригадацара механизатораш.

Укх деношка дIадолалу тхо ялатан силосан хьажкIаш дIае. Духхьал ялата лаьрхIа оаха дIаюврга 1350 гектар хьажкIаш, хIаьта силоса дIаювраша дIалоацаргья 1100 гектар. Из культура дIаюврйола деррига лаьтта дика кийчдаьй кхоачам хиллал удобренеш тоссаш хьаьндаьи да. Лаьтта тоадеча хьинаре къахьийгар механизатораша Эжиев Мувсас, Бичиев Къурейша, Кодзоев Хьамида, Цунтольгов Уматгире, кхычар.

Юбилейни шера декхараш толаме кхоачашдар, дукхагIча даькъе, тийша да механизированни звеной коллективаша беча балхах. Уж тха 32 я. Царех 11 звено духхьал хьажкIаш кхеэш хургья. Массе звеношта дIадовзийтад доккхагIа дола декхараш, социалистически яхьа хьалаш. ХIаьта декхараш доккха дале а, кхоачашдулургдолаш да. Тхоай торонаш а лаьрхIа, укх шера оаха соцам баьб хIара гектара тIара 27 центнерал кIезигагIа йоацаш фуалъяьха хьажкIаш чуэца, план 25 центнер йолаш. ТIаккха, тха дикагIа бола механизатораш Хачубаров Хьадис, Арчаков Iалихан, Кодзоев Хож-Ахьмад, Ведзижев Мурад, Пугоев Идрис керте латтача звеной коллективаша дош деннад хIара гектара тIара 35 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэца.

Хозача деноех бизза пайда а эцаш къахьегаш ба тха механизатораш. Дерригача дунен тIарча къахьегамхой бартцхьоагIон ди — ЦхьоалагIа май хьатIакхачалехьа кхашкара балхаш цIендаь чакхдахен Октябра юбилея сийна шийгара къахьегама совгIат кийчден дага волаш къовсам лоаттабеш ва царех хIаравар.

К. БЕКМУРЗИЕВ,
«Назрановский» совхоза керттера агроном.

НОВКЪОСТАЛ ЦА ДИЧА IЕЛУРГВИЙ

Соахка декабрь бетта боккха хувцам хилар XIX партсъезда цIерагIча колхоза шурий-товарни ферма воккхагIволча скотника Дубаев Абдурашида вахаре. Коммунистически парте членалла дIаийцар из. Цунна рекомендацеш ейна КПСС членаш ферма учетчик Салтаев Исакх, механизированни отряда начальник Зубов Виктор Иванович, механизатор Коломыцев Владимир Григорьевич из коммуниcташа массава раьза а волаш парте дIаэцаргхиларах дог тийша бар. Колхозе дикагIчарех лоархIаш ва Абдурашид. Соахка ферма коллективе йоаржаяьча социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар № 1 йолча шурий-товарни корпуса хьайбаш леладераша. ХIаьта укх шера хьалхарча квартале шура дукхагIа яккхарга а цун дикалга а дилача хьалха латташ хьабаьхкар уж.

Нов. Дубаева скотникалла болх беча № 1 йолча корпусе болх беш я паччахьалкхен совгIаташ денна хьайбаш леладерех йола Мадагова Залпа. Шийна елча санна шийца болх беча новкъоста орден еина чIоагIа дика хийтар Абдурашида. Сихха совгIаташ денна хьайбаш леладераш бувца газет Iо а дийша доаркаш болча вахар скотник.

— Залпас санна бе беза болх, — аьнна къахьегама дисциплинах, шура яккхарах, кхыдарех доаркашца саббаре къамаьл дIадоладир воккхагIволча скотника.

Ферме агитатор ва Дубаев Абдурашид. Агитатора болх лоархIаме партийни декхар кхоачашделга санна лоархI цо, хIанз ше коммунист воландаь. Бакъда, кхыметтел КПСС членалла кандидат воацаш а из болх беш-м вар из. Бора, ца бича Iе ца луш: хьалхашка оттаяь планаши тIаийца декхараши кхоачашде деза, тIаккха цхьабараш талмаста беш а ма бий болх.

— Боккъалдар аьлча, «хIама дегIа» я тха коллектив, барт болаш къахьегам безаш я из,— яхаш дувц Абдурашида. — Залпайл совгIа Тимиева Тоита, Саутиева Халиса санна бола шоай болх дика ховш а дукха шура яьккха а дика доаркаш ба тха коллективе. Цудухьа латт тхо социалистически яхьа хьалха.

Цу «хIама дегIа» яхача гIулакхашка ше скотник а агитатор а хиларах тарра доккха дакъа лоацаш ва Дубаев. Дешаца а шийтара масал гойташ а къахьегама толамаш дахара нах тIахьех цо.

Ше хьадер дика де гIерташ, хIама довза, шийгара балха масал гойташ волча скотника ший деррига гIулакхашца «хьахьий, ер иштта делац» оалаш сайна хеталу.

Цкъа, Iай шийла денош долаш тIа а вена ферма заведующе аьлар: «ГIулакх телха-м да Абдурашид. — Хьажал Iаьсашка, цхьа-шин ди даьлча дов доладалар кхера-м ба уж. Во болх баьб скотника, хIаьта хIанз геттара балхара дIа а ваьнна дIавахав. Доакъар дилла сат вац царна».

Фу ала дезар Абдурашида? Са-м сай гIулакхаш да де кхоа а ца веш? ХьатIа ца нийцача? ТIаккха-м Iаьсий доврга.

— Мегад хьожаргва со царга, — аьнна лоацца жоп делар Абдурашида.

Цул тIехьагIа шин новкъосташца Даудовцен Сайдаевцен хьалхарчул 2 сахьат хьалха хьалгIаттен тIехьагIа Iовижен везаш хилар Дубаев. Цхьабакъда, массаза-м хилац из санна дар. Хьаэцаргба цу балха кхыбола нах. ТIаккха нагахь санна из тайпа гIулакх кхычахьа ца хуле хьалха санна ший декхараш кхоачашдеш хургва Абдурашид. Новкъостал дийхача — гIо ца дича Iелургвий из.

А. ЗИМАРИН.

Доазол дехьара

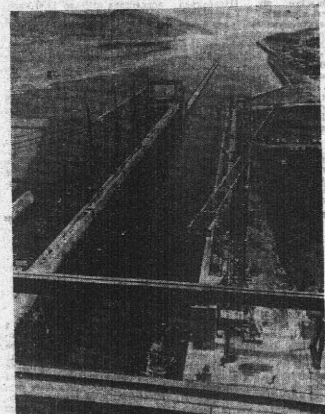

СФРЮ йоккхагIъярех кемаш лела энергетически система я Дуная Железни Вороташка Югославен Румынен цхьана, СССР технически новкъостал а деш хьалъяь «Джердап».

СУРТА ТIА: «Джердап» система кемаш лела канал.

ТАСС фотохроника.

ЮБИЛЕЙНА ХЕТАДАЬ

Укх шера Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар деза дарца АПН собственни корреспондента А. Чернецке Улан-Батора МНРП горкома секретарага Дэлгэрийна Бямбага дийхар монгольски столица къахьегамхой цу дезача денна мишта накъаболх, аьнна дувца.

— Дукха ха йоацаш, — йоах новкъоста Бямбас, — МНРП ЦК, МНР Министрий Совета, Монголе профсоюзий Центральни Совета, ревсомоло ЦК Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна 1977 шерара планови заданеш кхоачаш а тIехкхоачаш а ергйолаш социалистически яхь йоаржаяра хьакъестхьа соцам баьб. Улан-Батора къахьегамхоша чIоагIа хьалльацар из. 1976 шера сентябре а столица дуккхача коллективаша решени тIайийцаяр «Октябра 60 шу дизара — хьинареча къахьегама 60 кIира!» яхача девизагIа къахьегама вахте оьтта, аьнна.

Цу соцамо къахьегама хьинар кхы а айдир. Столица ерригача промышленни предприятешка, ерригача учреждененешкеи организацешкеи шерра баьржар юбилейни 1977 шера доккхий толамаш дахара тIехьара болам. Цун юкъедоагIа шерара планаш кхоачаши тIехкхоачаши яр, балха тIехьабусараши браки ца хилийтар, къахьегама эффективности продукце дикали лакхъяр.

ХIанз Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна доккхий декхараш тIайийцад столица 50 эзар совгIча къахьегамхочо. Царна юкъе ба тха чакхдоаккхача предприятей объединене, дулха комбината, авторемонтни завода, коа тIара оалхазараш лелалеча фабрика, городской гIишлошъяра треста, кхычахьара къахьегамхой. Дуккхача а къахьегама коллективаша, Красный Чепела социалистически къахьегама бригадай болам хьал а лаьца, чепельцаша санна шера планаш юбилей хьатIакхоачаш кхоачашъе декхар тIайийцад.

Балха дикал лакхъяра, встречни планаш а, Iилма-технически болхлоша ший-ший творчески планаш а оттаяра къоасам лоаттабар — Монголе къахьегама боламий керда формаш я. ДегIаухаш латт социалистически мехкашкара, эггара хьалхарча аргIе Советски Союзера а болаш, специалисташ юкъебола интернациональни бригадаш. Цу бригадаша цхьана декхараш тIайийду, шоайла яхь лелаю. Улан-Баторе советски специалистел совгIа Болгарера, Венгрера, ГДР-ера, Польшера, Чехословакера инженерашеи техникашеи бу болх. Шоай гIулакхашца хьахьокх цар бокъонца йола пролетарски интернационализм.

(АПН).

Калейдоскоп

КIАЛХАРВОАХА СКАФАНДР

Варшавзянина Владислав Галяра хьаьый морякашта йола кIалхарваккхара керда кечал. ТIера из тара я водолаза скафандрана. Дайгача металлах яьча цун корпусо сага дегIа тIакхячийтац форда хий, дукхагIча даькъе из хий сов шийла хилар бахьан долаш бов кема тIера форда чулегараш. Изобретатело феца хьалбувсаш бола гом беллаб цу кечала. Скафандрана лакхехьа мIараш доахк, царех чIут дIатесса хи чу вахар вертолетага хьалвоакхалургволаш.

(Польское обозрение — АПН).

●

МАРША ЙОАГIИЙЛА, АИСТ

Кхо шу хьалха Тутракан яхача болгарски городерча чкъаьрахой Васил Калчевеи Митко Бежовеи лодка тIа хайра аист яха оалхазар. Чкъаьрий лувцараша чкъаьра а белар цунна. ШоллагIча дийнахьа юхаера аист, хIетта санна шийна доагIа «дакъа» а диаь дIаяхар. ХIанз ма хIара денна ух цига. Аист ший доттагIашца дIаIемай, кхыметтел шийна тIагIолла кулг а хьокхийт, хIаьта шийна дIа ца беннача чкъаьрана тIа я кховдац.

(София-Пресс — АПН).

●

КОАРТОЛИЙ ШОВКЪ

Голландски ахархой доалахьарча коартолий кхаех хаетта болабеннаб. Атта хIама яккхара тIерабараш бийсана грузовикаца хьатIа а баьхке, коартолаш хьа а яьхе, кузов царех хьал а йизе, мичахьа бахаб ца ховш, дIаболх.

ХIанз коартолашта тIаберзар атта кхетадеш да. Хьувкъама чIоагIа Iаткъаш хиннача йокъало юртбоахама продукце маьхаш дикка айдаьд.

Ахархой бийсашка ха де болабеннаб. Вахташ вIашагIьехк тIема ханарча законаша ма-яххара: хаьхошка герз дя, жIалеш а хул царца.

Е. ФИЛАТОВ,
АПН соб. корр.

Гаага.

●

ТАМАШИЙНА КОЛЛЕКЦИ

Лондонерча полицейски участке американски туристага Ларри Нилсонага хьеллийтар шоаш дегабуам беш хинна цунгара кIопилг. Цу чу уллар полицейски шлем. «ХIанз сона хов яр сона сов чIоагIа бIара хIана хьежар, аьлар Нилсон лаьца хьавоалаваьча полицейске. — Са шлем укхал тоъал хозагIа я». — «Закона духьала цхьаккха хIама даьдац аз, — аьлар туриста, — Со коллекционер ва».

Нилсон массаза а царца мел эшача хIамашца полицейски барзкъаш ийдеш хиннав. — «Дейли меррор» яхача английски газета корреспондентага цо дийцачох, цунга дукха я уж — американски а малхбузеневропейски а. «Мишта ийю Iа уж?» — духтIавала велар журналист. «Иштта хьайийю-кх, Полицейскешкара. Царна уж дукха хIама ца эшшаш мах боацаш ма-хулий, хIаьта аз царна алсамо ахча лу. ХIанз оаш дегабуам баь со хьачувоалаваьча шлемах эпсара аз делар ткъо фунт стерлинг». Кастта Лондонера дIаваха безам болаш ва Нилсон. «Укхаза кхы аз де хIама дац, — йоах цо. — Деррига эца мел дезар ийца ваьннав со».

(АПН).

В. И. Ленина сийна

Монгольски столица центре, хургйолча В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа урагIдолаш латт дунен пролетариата баьчча музея монументальни здани. Шийна тара кхы боаца из гIирс хьалбераша а тоаберaша а декхар тIайийцад 7 ноябре — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дузача дийнахьа музей хьаеллара шоашта могар де.

— Из гIирс Улан-Баторе эггара хозагIа хилийта безам ба тха, — аьлар сога музея керттерча художника Ядамсуренгийн Уржинэс. — Цудухьа монгольски художникаш безам тIабаха къахьегаш ба из арахьара а чура а хоза хилийтара.

1970 шера И. Е. Репина цIерагIа йола Къахьегама Шеча Байракха живописа, скульптура, архитектура ленинградски институт яьккхача дейз аз шоллагIа беш бола боккха болх ба ер, йоах художника Я. Уржинэс. Эггара хьалхарбар ба Улан-Баторе советски тIемахошта оттадаь мозаични панно хьадар.

Тайп-тайпара бесаш долча гизгех витражаш, «Штурм Зимнего дворца» яха Iалаьмате йоккха фреска хьаеш ба монгольски художникаш. МНР художникаща, говзанчаша хьакхеллача кхыйолча я дуккхача произведенеша хозъергья музей.

Улан-Баторе В. И. Ленина музей хьалъяр — цIаккха а доухаргдоацача советско-монгольски доттагIален лард еллача дунен пролетариата баьчча монгольски халкъо сий дар.

А. ЧЕРНЕЦКИЙ,
АПН соб. корр.

Улан-Батор.

Цар ираз тел наха

Польшерча городий улицашка хIанз а хьоах кхета тарлу традиционни Iаьржача суртюкаш тIа шин мугIарах кIайча аьшка чопалгаш доахка нах. Цар белаж тIа тесса хул бехье аьшка буралг йоалла, гIозара хьисапе хьоарчабаь бIаьха муш, бе йоал щетка. Деза денош долча хана цар керта тIа тохк Iаьржа цилиндраш. Уж бIаргабайча сийрдаювл наьха юхьмараш. ТIаккха хIаьта Iилма-технически революце бIаь шера пишка туьнгилгаш чура кIурз бозхараш бIаргаго ди тIехьагIа халагIа да.

Дукхача хана деиз лоархIаш да Iуйрийна туьнгилгаш цIенъечох бIарг кхете, деррига ди а толаме хургда яхаш. ГаьнарчА заманга дIа а додаш из иштта лархIар ший лард йолаш да. Уж нах бахьан долаш городашка а юрташка а дукха хана деиз адамашта боккъонца бола стихийни бала хинна лаьтта ювла цIераш кIезигагIа хулар.

Польше хIанз я ва 5 эзар туьнгилг цIенъер. Цар дувцарах, хьалха дIабахараша беш хинначул кIезигагIа бац хIанзарчар болх. Цецвоалаш да нах бахача цIеношкара болх кIезигбаларга хьежжа, промышленни объектацка из совбувлар. ХIара шу массаздоал дегIаух промышленни предприятеш, цунца дувзаденна дукхагIа хул турбаш а. Таханарча Польше лаьрхIача турбай дукхал 10 миллионага дIакхоач.

Турбаш цIенъерий говзал тIехдика унахцIено а, кадайл а, денал а, хьакъал а эшаш я. Вай ханарча Iилман техникаи толамаша кердадар юкъе кхувл цу даькъе а.

Шоай традиционни къахьегама оатхалаш — щеткаш, муш, кIурз чубоххка галеш, иштта кхыдараш санна цунна йовза еза кIураца мел окись я гойташ йола нийсса болх бу аппаратура. Укх шера польски турбаш цIенъерий балха юкъе доаладаьча кердадарех цаI да, бос хийцача кIураца нийсса болх беча аппаратурацеи вентиляцонни каналаш мел эйхха я тахкар. Укх шера турбаш цIенъерий польски юкъарча кооператива правленега кхоачаргъя заводийи фабрикайи турбаша араухийтача кIура анализаш йоаха аппаратура. ХХ бIаь шерарча турбаш цIенъечо дукхагIа новкъостал эц фо мел бIехденнад, йоагача тазаца кхыйола хIамаш йий, дом мел ув, кхыдараш тохкача электронни аппаратурах. Заман техникаца Iалашбаьча цу наха доккха новкъостал ду йоккхача промышленни предприятешта. Цудухьа турбаш цIенъерашта хьехара юкъе увз лакхара опыт йола техникаши инженераши. Бахача наьха фусамашкеи Польша учреждененешкеи фо цIендеш йола установкаш оттаярца вентиляционни каналашка хьежар а турбаш цIенъерашта тIадиллад.

Иштта уж безаме нах хьалха санна вайх бетталургба польски городий а юртий а улицашка. Бакъда цар бе йоаххараш традиционни къахьегама хIамаш а йоацаш, геттара зIамига индикатораши регистратораши хургья.

А. ПОРОШИН,
ТАСС корреспондент.

КХЕТАМИ ДЕШАРИ ЦХЬАНА

Кхетам балари дешар хьехара цхьана де деза доккха хIама да — из керттера дош да. Вай общество дегIаахара хIанзарча этапе школа, педагогашта хьалхашка латт из.

Хьалкхувш йолча тIехьенна коммунистически кхетам балара системе лоархIамера звено хиларах тарра школа социальни кхетам балареи лоархIам бистя варгбфацаш лакхлу хIанз, коммунизм хьалъяра этапе. КПСС ХХV съездо оттаьй кхетам балара деррига а гIулакх комплексни кхоачашдара, идеологически болх лакхбара Iилман ларда тIа йола программа. Из да идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам цхьана балар.

Кхетам комплексни баларо белгалду идейно-кхетам баларца, цун керттера чулоацам, йоагIаш йола формаш, средствараш къоастаярца, сага массе оагIорахьара кхетам балареи дегIавоалавареи дешаш.

Тха коллективе дукхагIболча педагогаша беррига из тIабохийт дешархошта идейни кхетам балара, дешар хьехара, обществана пайдане къахьегара паькъаца уж хьалхехебара. Дуккха гIулакхаш ду В. И. Ленина вахареи цун революционни гIулакхеи хьокхамца дешархошта идейно - политически кхетам балар тоадара. Иштта кхетам лу царна партеи советски халкъеи революционни, тIема, къахьегама традицешца а.

Опыто тешаеш хьахьокх дешар хьехилга, кхетам лулга идейно - кхетам балара балха дуккхача тайпарча формашца мара ца долаш хилар, тIаккха мара цун обществана пайданера лостам хулаш ца хилар, дешархошта шоашта а гуш социальни лоархIам болаш иштта мара из хург ца хилар. Дешар хьехилга, идейно-нравственни болх белга дешархой инициатива дегIайоалаяреи цар шоаш хIама хьадареи ларда тIа обществана пайдане дола гIулакхаш вIаштIехьдоахилга урокаш тIа а урокаш тIа боацаш беча балха тIа а хадданза Iалашдеш болча хьехархой дешархошта коммунистически кхетам балара эффективность дикка лакхлу.

Комплексноста йоккхагIа йола белгало я кхетам балара лоархIам, средстваш, методаш ма-йоагIIара цхьана ювзаш хилар.

Тхо гIерт идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам балара гIулакх айхха цхьана дара ларда тIа юкъара педагогически декхараш дизза гIа а пайданегIа а кхоачашдулургдоля кхетам балара система хьахилийта, тхоай школа хьалашкеи торонашкеи а хьожаш.

Кхетам баларах боала пайда тийша ба хьехархо хIанзарча хьалаша дIадехаш ма-хиллара хьатIакхувча тIехьенна кхетам балара теоретически практически кийчвенна хиларах.

Тха школа дукхагIболча хьехархоша нийса кхетаду школана хьалхашка оттадаь декхараш, дешар хьехилгеи кхетам лулгеи комплексни хилийта а гIерт. Урокаш геттара дика хьех литература преподавателаша М. Г. Яценкос, С. Г. Зосима. Цар урокаша новкъостал ду дешархой массе а оагIорахьа дегIабаьхка хьалкхебара. Цу хьехархоша дешархошка уйла е, хIама къоастале, бакълар дIахьокха, цхьан хIамана къаьстта вывод е йиш хургйолча тайпара оттаду дешар хьехилгеи кхетам лулгеи. Цар урокаш чIоагIа а кIоарга а знанеш луш я.

М. Г. Яценкос ший урокаш тIа боккха теркам тIабохийт дешар хьехарал совгIа дешархошта кхетам балара а. Масала, бархIагIча классе (А. С. Пушкина «Евгений Онегин») урокаш тIа хьехархочо берашта кхетам лу уйла е, произведени тахка, цун чулоацами формеи айхха дувзаденна хилар довза, пушкински лексика йовза.

Щоай йоккхийча знанешца, шоай партийни тешамца берашта дика хьехарал совгIа, цар коммунистически тешам хургболаш кхетам а лу хьехархоша М. Г. Яценкос, Л. И. Парусовас, Л. Х. Плиевас. Э. Я. Султыговас, юххьанцарча классашка хьехача Н. М. Сапоевас, В. Ф. Рязановас, Н. Б. Приданцевас, кхычар а. Иштта ча хьехархой балхах хьахиннар дика хул: экзаменаш тIа дешархоша луш дола жопаш, цар сочиненеш, дувцараш йоккха идейность, патриотизм йолаш, дIаяхача замай а таханарча ден а йолча литературни политически событей лоархIам бовза ховш хул.

Физика урокаш тIа «Электромагнитни хувцамаши талгIеши» яха тема Iомаеча хана хьехархочо Ю. Ф. Бескоровнайцар Ленина мехка радиофизика яра боккха лоархIам беш хинна хилар, цу хьакъехьа советски Iилмана карагIдаьннарех, космонавтике, автоматике, иштта кхычахьа а радио болча лоархIамах. Дешархошта чIоагIа лов физика Iомадар, цар кхетаду практике из геттара боккха лоархIам болаш хилар.

Хими Iомадаро кхетадайт Iалам дегIаахара юкъара законаш, хьахулийт Iаламах йола материалистически уйла. Химеи биологеи преподавателa Л. И. Парусовас дешархошта хьалхашка оттаду цар жоп дала деза массехк чоалхане дош, вещесташ вIаши йистара характеристикаш тIайола таблицаш уттаяйт царга. Керда урок хьехача хана, керда материал йовзийтача хана цо берашта йовзийт программах йоаца Iилма-популярни журналаш тIара шийна яйза сведенеш. Урокаш тIа цо берашта хьех химически явленеш цар дуне довзара диалектически уйла хургйолаш, гучабоаккх предметашта юкъера бувзам.

Кхетам балареи дешар хьехареи беркате кIийле я историе, обществоведене, географе урокаш. Бакъда хьехархой опыт йоацаш хилар бахьан долаш цу хьакъехьа уж ма-йоаггIара хилац тха.

Дешархошта кхетам балареи дешар хьехареи декхараш кхетамца дувзаш кхоачашду шоай урокаш тIа тха школе математика хьехача преподавателаша. Цар берашта доккха новкъостал ду логически уйла яра, хIама Iилма хьисапе кхетадара методаш караерзаяра. Математико берий хьахулийт йизза а нийса а уйла яра, ший выводаштеи хетараштеи тIахьожам лоаттабара хьисап, материалистически мировоззрени.

Тхоай урокаш тIа оаха берашта йовзийт эрсий Iилмахой-математикий биографеш, дунеина боккха лоархIам болаш цар гучадаьха хIамаш, советски математикий балхаш, техника дегIайоалаеча цу Iилмо лоаца дакъа, Iилма дерригача кхыча доакъошкеи адамий вахареи карагIдаьннараша юкъе цо лоаца дакъа.

Дешархошта коллективни кхетам балар кхоачашдеча боккха лоархIам болаш да комсомольски пионерски организацешца хадданза чIоагIале лувцилга. Школе деша дагIача берех дуккха а дукхагIдараш шоашта чулоацаш йола организацеш а хинна дIаэттача пионерскии комсомольскии организацеша боккха лоархIам бола гIулакх ду берашта кхетам балара даькъе. Кердача общества гражданин хьахилара декхар бокъонца а дизза а кхоачашду пионерски комсомольски организацеша. Тха школе комсомоле хилла ха кхаьчача дешархоех 157 саг комсомолец ва, вешта аьлча из ха йолча нахах 92 процент.

Лоацача хана школе чIоагIъенна дIаэттар дешархой организацешта кулгалдара традици. Комсомольски пионерски организацей балха лостам тел школа коммунисташа. Хьехархоша къестаду царна кулгалдара, дешархой инициативеи цар шоаш хIама хьадареи новкъостал дара дешаш. Комсомоле дешархой хьайибу торжествени хьале, царна билеташ дIател коммунисташа.

Комсомола вахаре дика традици а хинна дIаэттад йийлла комсомольски собранеш елга. Уж боккха лоархIам болаш я комсомольцашта а хIаьта иштта боккхагIболча дешархошта а кхетам балара даькъе. ХIара иштта йола собрани хьадда политически лостам болаш, кIоарггача идеологически проблемана хетаяь ю.

Комсомольски хIара группа балха ларде оттаяь я «хIаранена ший дега дезаденна гIулакх» яха принцип. Группа членаша хан-ханнахьа отчеташ ю шоай балхах, класса дешархоша комсомольски поручене кхоачашъярах. Цу гIулакхо лакхбу шоашта тIадиллача гIулакхах бола дешархой бехктохкам, дегIадоалалу цар общественни хьинар.

Комсомола комитето вIаштIехьдаьккхар политинформацеш устии журналаш тIарчеи газеташ тIарчеи обзори хоамий формах елга. ВIашагIъеллай 8—10 классашкарча комсомольцех латта лекторски группа.

Берашта тIема - патриотически революционни, тIема, къахьегама традицей уйланца луш бола кхетам боккхагIбарий викалашца вIашагIхетара наькъаца лу.

Ерригача пионерски отрядаша дакъа лоац октябрьски походе юкъе. Цар гулъю Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема юкъе дакъа лаьцарех йола материалаш. ХIара пионерски отрядо Iомаду союзни республикай пионерий гIулакхаш, цар вахар, гулъю берий доазол декхарча организацеех йола материалаш.

Пионерски отрядаша шефски новкъостал лоаттаду октябряташта. Пионерски отрядашта кхетаме кулгалду классни кулгалхой болча Н. Б. Приданцевас, Э. Я. Султыговас, М. В. Бескоровнаяс, Г. А. Нестеровас. Цар шоай болх бу дешара занятешца дешархой болча безама лоархIам а беш, хьахулийт общественни хьинара навыкаш.

Урокаш тIа дешархошта коммунистически кхетам луш дукха болх беише а, оаха дукха гIулакхаш ду классашка боацача балха тIа, дешархой обществана пайданерча къахьегама юкъеувз, комсомольски пионерски организацей болх лакхбу, чIоагIбу школа, дезала, общественноста бувзам, бакъда хила ма-йоагIара яц педагогически результаташ. ТIаккха хаттар доагIа: фу эшар-хьогI аьнна?

Новкъа дале а, тха берригача а хьехархошта хац хаддадза урокагара урокага боалаш дешархошта хIама довзара ма-боагIара кхетам бала, обществана пайдане хила ма-боагIара уж лостабе.

Коллективо кхетам луш беча берригача балха керттера хIама а хинна дIаотта беза Даьхенна долча беркатa школа чакхъяьккхараша кхоана шоаш кхо ца беш бергбола болх, цар къахьегар. Тхо партена, халкъа хьалхашка декхарийла да берашта цар кхоана беркате гIулакхаш дергдолаш тахан кхетам бала.

«ХIара урока — геттара дика кийчо яр, хIанзара методаш, дика хьехилга» яха волгоградски хьехархой болам хьал а лаьца, «тахан селханарчул, кхоана таханарчул дикагIа болх бергба» яхача дивнзагIа къахьег тха хьехархоша, Сийлахь-боккхача Октябра юбилейна керда толамаш даьха накъабаха дага а ба.

А. АЛЕРОЕВ,
г. МагIалбика № 20 йолча школа директор.

ФЕ ХИЛА

Транспортни наькъашка хула хатараш дIаяздеча книжка тIа дукха хоамаш да республика районашкарчеи Грознерчеи улицашка дIа-юха лелача берашта а кхелета боагIараштa а хиннача зенех, машинаш лехкарий а къоначa гIашлой а беххех яьча аварех лаьца.

5 апрелагара 14 апрелага кхаччалца Нохч-ГIалгIайчен наькъашка машинашта кIалдахад 14 бер, царех шиъ деннад.

Цу гIулакха уйла йича гучадоал хатараш хилара бахьана беххебараш цар дай-ноаной, хьехархой, вешта аьлча боккхагIбараш болга, хIана аьлча, цар берашта беннабац улица наькъашка дIа-са лелара бокъонаш Iомаяра кхетам, хьежац уж харцахьа ца лелийта.

Массехк ди хьалха Знаменское яхача юрта машина кIалвахар велосипедаца воагIа, кхоалагIча класса дешархо Б. Сакалов. Цу аварех сакхаташ хилар дешархочунна а цунца велосипеда тIа яьгIача ялх шу даьннача цун йишийна а.

Боккъалдар аьлча, цхьаккха хIама хургдацар нагахьа санна царна машина тIатеха 8 классе деша вагIа шоай воI Б. Хамидова дас-нанас, шоай доалахьарча «Жигули» машина тIа хоаваь вецаре, Сакалова дас-нанас шоай бераш велосипедаца арадалийта децаре. Машина эйххьаза лалла ховши бокъонаш йолаши мича хиннав дешархо Хамидов, хIаьта дийтта шу кхаччалца транспорт лелача наькъа тIа велосипед хехка бокъо яц Сакалова, цул совгIа шийца пассажир а йолаш. Из ца ховш е уйла ца еш хила безацар боккхагIбараш.

Цхьа ди хьалха наькъашка лелара бокъонаш ца харах мопед тIакIалтIа а ийккха лозаваь Наурски районера 8 класса дешархо А. Хабилов районни больнице Iовиллар.

Цу дийнахьа ши бер а лозадеш аварн яьй Шерипов Асламбека цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача Грозненски завода слесара С. Хамзатова. Сайханова цIерагIча улица тIа светофор йолчча метте цо машина кIалйихьар № 57 йолча школа шоллагIча классе деша ягIа ши йиIиг Н. Гусакован Н. Ширкован. Из хатар а хургдацар гIашлой тIехбувлача моттига юхе кхаьчача шофер сих ца луш венаваларе.

Хьожаш хила улица наькъашка лелара бокъонаш шоай берашта хой. Из де шун торо хургья оашош тIахьожам а беш массехказа города юкъе сакъерда уж дуге. Дукха ха ца йоаеш дола из пайдане гIулакх оаш чакхдоаккхе, декхе даргдац шо тIехьагIа, бер цхьаь арадаьлча сатем болашагIа хургда.

ДIадахача кIирагIа Нохч-ГIалгIайчен наькъашка 48 моттиг нийсъеннай бокъонаш телхаеш, 4 саг веннав, 17 сага сакхат хиннад.

Нохч-ГIалгIай АССР МВД Госавтоинспекци.

ХЬИНАРЕ САГ

Механизатор, доярка, хьехархо... Вай каст-каста еша торо хул цу нахах газета оагIонаш тIа язъяь материалаш. ХIаьта са дIайовзийта безам бар я хьинаре къахьегамхо, берий дика нана, вешта аьлча, къонахчал долаш, ше цкъа хьалаьца никъ, мелла из хала бар аьнна юкъахбутаргбоаца гIалгIай кхалсаг Мустабиева Люба.

Любас беш бола болх наха дукха «къувсаш» бац, из я Яндарерча юртсовете уборщица. ХIанз айса цIен-нана дIайовзийта йолаш, аз дувцаргда цун барттайнача дезалах а цун балхах а.

Цкъа саррахьа дар из. Балха гIулакха Любайгара сайна эшаш дола гIо деха дагахьа, со яхар царна наIар тIа. ЦIаьхха хьекхача михо кегадаь доакъар нийсдеш доахкар Любай бераш, хIаранена ши-ший де деза гIулакх ховра, дIаала ца дезаш. Цхьан ханарча наха санна шоай дагардар дIа-хьа а оалаш, ца ховр айхьаза хоаташ зе йиш я уж — нанеи бераши. Шоашка нанас аьннача хIамаина духьала цIаккха а «дергдац» яха дош хазанзар сона берашкара.

— Люба, фу хет хьона хьай балха тIа эггара бехктохкамегIа? — аьнна шийга даьча хаттара Любас аьлар:

— Мелла лоадам боацаш болх бале а, из лелабеча саго цун йоакхо ярга хьежжа мара дац цу балха а, из лелабеча сага а сий.

Сона массазза а лов айса лелаеш йола моттиг цIена хилар. Аз из моттиг цIена лелаяра хьежжа мара каяргьяц цу чу болх бе безача наьха шоай декхараш доагIIача бесса кхоачашде, йоах цо дIахо.

Атта хиннабац Любай вахара никъ, цIаккха а йишаяц халонаш, уж эшаеш, тIехьашка ца йоалаш ший берашта дика кхетам луш хьайоагIа из, тIехдика кхалсаг, ворхI бера нана, Мустабиева Iаббаса Люба.

Ф. ХАМХОЕВА.

Транссибирски сигалара тIий

1967 шера 18 апреле Ханзда яхача токийски аэропорте Iохайра «Аэрофлоти» «Джали» яхача шин авиакомпаней тамагIаш тIадола ТУ-114 яха самолет. Советски Союзеи Японеи столицашта юкъе бувзам беш йола дунен юкъера керда авиалини хьаеллаш духхьашха баь никъ бар из.

Дукха ха ялале Японенеи Малхбузея Европанеи юкъера эггара лоацагIа а аттагIа а бола никъ хинна дIаэттар из керда авиалини. 1970 шера из трасса йIаьхийр Париже кхаччалца, цул тIехьагIа Лондоне, Франкфурт-на-Майне, Риме кхоачаш.

ХIанз укх сахьте цу дунен лоархIамерча фе наькъа тIа гIолла алхха Аэрофлота (ИЛ-62) кIира бархI рейс ю. ДIадахача шера цар дIа-юха вигав 60 эзарнел совгIа пассажир. ХIаьта ерригаш а дIалаьрхIача цу дунен юкъарча трасса тIа гIолла кIира 21 рейс ю.

НИКОЛАЕВ Валерий.
(АПН).

«ТЕРЕК» КОТЪЯЬННАЙ

Самардийнахьа аргIанара тур чакхйоаккхаш хилар СССР футболах хьалхле яккхара «А» класса хьалхарча лиге ловзаш йола командаш. Цу дийнахьа Симферополе моттигера «Таврия» счет 1:0 а йолаш эшайир «Тереко». ХIанз яккха йиш йолча йиъ очкох кхо очко яьккха вай команда лидерашта юкъе я.

ХIаьта кхыдола вIашагIкхетараш иштта чакхдаьннад: «Спартак» И.-Ф. — «Шинник» — 2:2, «Нистру» — «Спартак» М. — 3:2, «Кривбасс» — «Динамо» Л. — 4:1, «Металлург» — «Динамо» Мн. — 1:0, «Пахтакор» — «Кузбасс» — 2:1, «Памир» — «Уралмаш» — 2:0, «Торпедо» — «Звезда» — 1:0, «Колхозчи» — «Рубин» — 3:1.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — Погодин. Горьке цIерагIча СССР Московски художественни Академически театра «Кремлевски Куранты» яха фильм-спектакль. 15.00 — «Хьа къахьегам, хьа сийле я». Кинопрограмма. 15.30 — «Дай мехка гIолла». Грузински ССР. 16.00 — Иванов. «Бронепоезд 14-69». 16.45 — «Советски законий лардаш». 17.15 — «Орленок» яхача телестуде концертни зал. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «ХIара сурта тIа малх ба». 18.35 — «Социалистически хьисапера вахари халкъа хьалторо лакхъяри». 19.35 — Центральни телевидене экрана тIа эггара хьалха. «Хьоаца а хьо воацаш а» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Вай адрес — Советски Союз». 22.25 — «Дола хий» яхача телевизионни документальни фильма премьера. Йистеъалча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Берашта дола фильм. 18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.50 — «Деви-шейх а цун мурдий тоаба а». «Знание» обществa республикански организаце правлене председателa заместителa А. А. Саламова выступлени (нохчий меттала). 19.05 — «ДоттагIаленах боала пайда» яха документальни телевизионни фильм. 19.20 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 19.50 — «Общественни балха тIара саг». Пропагандист Кузнецов. 20.00 — Сийлахь-доккхача вахара оагIонаш. «Октябра деношка» яха телевизионни фильм.

20 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Хьоаца а хьо воацаш а» яха художественни фильм. 10.55 — «Кинонгьбархой клуб». 15.00 — «Владимир Ульянов» яха документальни фильм. 15.30 — Литературни произведенеш экрана тIа яхар. «Железни поток» яха художественни фильм. 17.15 — «Зурманчаш, Мичах шо!». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Iилма — тахан». 18.45 — «Дезала истори» яха телевизионни дукхха серийни спектакль. «ТIапа дин» яха шоллагIа дакъа. Автор — Трушкин. 19.40 — «Спортлото» тираж. 19.50 — «Вай биографи. 1941-гIа шу». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Центральни телевидени Ерриг-союзни радиой эстрадно-симфонически оркестра концерт. Дирижер РСФСР халкъа артист Силантьев. 22.00 — Футболах болча Европейски чемпионий кубок. Германе Федеративни республикера трансляци. Йистеъалча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Iалам а маркаш а» яха Iилман - популярни фильм. «Йоко» яха берашта дола художественни фильм. 18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.50 — «Ленински къама политика а Нохч-ГIалгIайчу из чекхъяккхар а». Iилман болхлочун Д. Межидова выступлени (нохчий меттала). 19.05 — «Новатораш, шоана». «Монтажтермоизделия» яхача треста Грозненски управлене опытацара. 19.20 — «Мещерская — зональная» яха телевизионни документальни фильм. 19.30 — «ХIара балха денна — дикала Знак». Веденски колхозашта юкъера механизированни хьуна бовхама коллектив (нохчий меттала). 20.00 — «Нохч-ГIалгIайчу литература дIадоладалар». Хьалхара передача. 20.15 — Сийлахь-доккхача вахара оагIонаш. «Революце йода доезд» яха документальни фильм.

РАДИО

19 апрель

6.30 — «Юртара Iуйре». Дулх доаккхилга лакхдара кхоачамаш (эрсий меттала). 6.50 — АргIанарча политденга (эрсий меттала). 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.32 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.25 — Хоамаш. 8.35 — ГIоравьинача механизаторна Кодзоев Бахьаудина дола музыкальни радиооткрытка (гIалгIай меттала). 8.45 — Обществои закони (эрсий меттала). 9.15 — Советски уголовни законацара кердадар. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча суда члена Вакалишева выступлени (эрсий меттала). 9.30 — «Къона вай заманхо» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 17.00 — Экономически знанеи болхлой факультет (эрсий меттала). 17.15 — ХIара балха денна — дикала Знак». Химреагентий Карабулакски завода коллектив (нохчий меттала). 17.30 — Юрта бовхаме хьалхалаттараштa дола концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайранара Грозный» яха радиовыпуск. Горсете гIолла (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш.

20 апрель

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.26 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.32 — Ашараш (нохчий меттала). 8.25 — Хоамаш. 8.35 — «Ильича дола совгIат» яха беседа (эрсий меттала). 8.50 — Керда илли довзаргда вайна (нохчий меттала). 9.15 — «Алкоголизмаца къонсам лоаттабе беза». Беседа (гIалгIай меттала). 9.30 — «Цхьан дезале» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 9.50 — Ашараш (эрсий меттала). 16.00 — Концерт (эрсий меттала). 16.30 — «Кхашкара балхаш толам болаш дIахьо». Малгобекски районера передача (эрсий меттала). 16.45 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.38 — Ашараш.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, цхьайолча хана догIа а делхаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 7—12, Грозне 9—11 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 2—7, дийнахьа 10—15 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05095. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2669.